సంస్కృత భాషాభివర్ధనీ పాఠశాల

ఒకప్పుడు మనదేశమందు అగ్రపీఠమధిష్ఠించి నేడు అధఃపతితమైన సంస్కృత భాషను ఉద్ధరించుటకు విశ్వవిద్యాలయములు యిప్పుడు తోడ్పడుచున్నవి. మహారాజులుకూడ సంస్కృతపాఠశాలల స్థాపించి అభిమానమును జూపుచున్నారు. విజయనగరం మహారాజావారు పలుబదిమంది పండితులుగల సంస్కృత కళాశాలలను స్థాపించుటయేకాక నూర్గురు విద్యార్థుల కన్న దానముకూడ చేయుచున్నారు. గ్రామాదులయందు సంస్కృత పాఠశాలలున్న బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు గ్రాంటుకూడ నొసంగుచున్నారు. ఇచ్చుటకలదు.

ప్రస్తుతము మననిజాంరాష్ట్రమునందు అట్టి సౌకర్యములుచాలదుర్లభములు. ఈసందర్భములలో నిప్పుడు హైదరాబాదునందలి సీతారాంబాగులో సుమారు ఆరుసంవత్సరములనుంచి కేవలము సంస్కృతమును బోధించు నొకపాఠశాలయున్నదనుసంగతి నగరమునందలి ప్రముఖులకు తెలియదని నాయూహ. ఇచ్చట విద్యాదానము చేయు గురుపాదులు శ్రీ పెరుంబుదూరువంశ పదునైదు సంవత్సరములు విద్యనార్జించి దానితోపాటు ఉభయ వేదాంతములందును, తర్కవ్యాకరణములందును సాటిలేని పండితులని పేరుపొందిన శ్రీకందై శఠగోపరామానుజాచార్యులవారు. వారు శాంతిపురుషులు, స్వార్థత్యాగులు. కొనిచో నిట్టిపండితుడు ఇతరత్ర ప్రయత్నించినచో నూరురూప్యములకు తక్కువ వేతనము దొరకదు. అట్టిపండితులిచ్చట ఎట్టిని పేగానికై నవాంఛించక విద్యాదానైకచిత్తులై కాలమును వెళ్లబుచ్చుచున్నారు. ఇకవిద్యార్థులు విద్యాభ్యాసము చేయుటకు తగినగురువు, తగినస్థలము దొరకనను భోజనవసతిలేక భగ్నోత్సాహులగుచుండిరి. ఉదార హృదయులగు శ్రీమాన్ గొబ్బూరి నృసింహాచార్యులుగారు విద్యార్థులకు తగినభోజనవసతుల నేర్పాటుచేయుటకు నిశ్చయించి ఉస్మాన్‌గంజి, సిద్ధ్యంబరుబజారు, ఫీల్ఖానా మొదలగు బజారులందు నివసించు ధనాఢ్యులగు మహాశయుల తోడ్పాటుతో సుమారు మున్పదిమంది విద్యార్థులకు తగిన భోజనవసతి నేర్పాటుచేసిరి. ఈవిధిగా యువనామ సంవత్సర మార్గశిరశుద్ధ విదియయందు ప్రారంభింపబడి నేటివరకు ధనిక మహాశయులతోడ్పాటుతోను, శ్రీయుత నరసింహాచార్యులుగారి అభినివేశముచేతను అవిచ్ఛిన్నముగా జరుగుచున్నది. ఈసంగతి గ్రామాదులకు తెలిసి అధికముగా వచ్చుచున్న విద్యార్థులకు అతాధంగము కలుగకుండ భోజనపుటేర్పాటు జరుగుచున్నది. ఈమధ్య అక్బరియాబజారునందు నివసించు విశ్వనాథం బాలయ్య యను వైశ్యప్రముఖుడు పాఠశాలనుజూచి అయాచితముగ సంతోషముతో ఎనిమిది బెంచీలను, నాలుగు కుర్చీలను, ఒకడ్రాయరును ఈయనిశ్చయించితిమని తెల్పిరి. ఈపాఠశాల కంగముగా శ్రీవైష్ణవ గ్రంథనిలయమను పేరుతో పుస్తక భాండాగారముగూడ స్థాపింపబడినది. ఆంధ్ర సంస్కృత గ్రంథములు సుమారు అర్ధసహస్రమువరకుగలవు. ధనిక మహాశయులు దీనియందు ఎక్కువశ్రద్ధజూపినచో, నిది నిజాంరాష్ట్రమునకు మంచిపేరు తేగలదు.

ఇట్లు
బాబూ భారద్వాజ

వరప్రసాదము

శస్త్రకాసవము:— దేహములోరక్తముజనించి శక్తిహీనులకు బలముకలిగించు దివ్యౌషధము మావద్దనే లభించును. ప్రతివ్యాధికిచికిత్సచేయుసమయము ఉ.7 నుంచి11 వరకు 4 నుంచి 8 వరకు.

కవిరాజవైద్యశాల
ఘాలిపేటరోడ్డు, హైద్రాబాదుదక్కన్.

అమ్మవారి పండుగలలో సాత్త్వికపూజల విజయము

గత సంవత్సరముకంటె ఈసంవత్సరము సికింద్రాబాద్‌లో అమ్మవారిపండుగ (మహాకాళిజాతర) మిక్కిలి శాంతముగా పెక్కు సాత్త్వికపూజలతో జరిగినది. లెక్కలేనిమూగ పశు, పక్షుల బలితగ్గినది. సికింద్రాబాద్ యిస్లామియా హైస్కూలువెనుకనున్న హరిజనుల యొక్క ఆయిదు దేవాలయములందు, ఆసుమలగిరి, లాల్‌బజారు, మహాకాళీ దేవాలయము ఎదుట జీవహత్య బొత్తిగాజరుగలేదని చెప్పుకొనుటకు యెంతో సంతోషము. సంవత్సరములనుండి వచ్చుచున్న యీ ఘోరకృత్యము ఒక్కపెట్టున తగ్గునందులకు కృషిసలిపిన వివిధ మండలుల ప్రచారములను కొనియాడకతప్పదు. హైద్రాబాద్ జీవరక్షాజ్ఞాన ప్రచారక మండలివారికిని, సికింద్రాబాద్, బొల్లారం ఆర్యసమాజమువారికిని, మానవసేవాసమితివారికిని, బొల్లారం జీవరక్షకమండలివారలకును మాకృతజ్ఞతా వందనములు. కాని, వీటిసెల్లనుంచిపురజను లెల్లరులచే కొనియాడబడుచున్న విషయము యిచ్చటి జైనమతస్థులగు మార్వాడీసేట్ల త్యాగము. ఇంతియేగాక సమీపముననున్న మల్కాజిగిరి, లాలగుడెం, లాలాగుడావర్క్‌షాపు, చిక్కడపల్లి, బోయినపల్లి, కంచరిబజారు, బొల్లారం మొదలగు గ్రామములలోకూడ అమ్మవారి దేవాలయముల యెదుట శాస్త్రోక్తమైన సాత్త్వికపూజలు జరుపబడెను. అట్లు కొనసాగించిన పుణ్యపురుషులకు మావందనములు. ఇట్టి సత్కార్య సాధనకై శ్రమపడిన శ్యామరావుగారిని కొనియాడకతప్పదు.

మూసాఖాన్‌బజారు తే. ౧౪-౭-౩౭	శ్రీఆంజనేయయువజన సంఘమువారు సికింద్రాబాదు.

ప్రకటన హర్రాజు
మామిలా అబ్కారీబల్దావ సికింద్రాబాదు

ఇందువలన సమస్తజనులకు తెల్పవచ్చేదేమనగా అబ్కారీ బల్దావ సికింద్రాబాదు యొక్క కల్లుసారాయిదుకాణములు వైగరకు మరియు సర్కారీ వ జాగీర్ల అబ్కారీ ఠేకాల యొక్క హర్రాజు సన్ ౧౩౪౭ ఫసలీ గురించి అట్టి సెల్లసి తపసీలుయొక్క ప్రకటన వేరే యిందువెంట పుచ్చుకొనినదియె ప్రతి తారీఖులలో పునయం (౧౦) ఘంటలకు అబ్కారిబల్దా ఆఫీసు నారాయణగూడెంలో అనుకూలమైన షరతులద్వార నియమింపబడినవి కావున అబ్కారీ వ్యవహారములు వలయువారలు సదరు ఆఫీసునయిన హాజరుఅయ్యి మామిలా పొందవలయును.

౧. సికింద్రాబాదు అబ్కారి హర్రాజు తారీఖులు ౨౦నుంచి ౨౨ షహారెవరు సన్ ౧౩౪౭ఫసలి అబ్కారి బల్దె హర్రాజు తారీఖులు ౨౩నుంచి ౨౬ షహారేవరు సన్ ౧౩౪౭ ఫసలి.

౨. మరియు యిద్విషయంలో యేమయిన హాలతములు విచారించవలచిన యెడల ఆఫీసువారల నుంచి తెలుసుకోవచ్చును. ఫక్తు. మురవాదస్తఖత్

అలిజనాబు
అహమదలీఖాన్ సాహెబు
మొహతమీం అబ్కారీ.

కలరా కలరా

భీతిజెందకుడు.

దివ్యౌషధము
మిమ్ము కాపాడగలదు.

అతిసారము, కలరా రక్తమములు, కడుపుబ్బరములు అజీర్ణము, వాంతిభేదులు మొదలగువాటిని తప్పక కుదుర్చును. రెండు మూడు మోతాదులు పుచ్చుకొనినచో కలరావలన కలుగు వాంతిభేదులుకట్టుకొనును. అనేకులు మా విక్టర్‌డ్రాప్స్‌ను ఉపయోగించి ప్రాణముల కాపాడుకొని యోగ్యతాపత్రముల నొసగియున్నారు. కలరా వ్యాధులకు వాడబడుచుండు ఔషధములలో కెల్ల మావిక్టర్‌డ్రాప్స్ ప్రశస్తమైనదని డాక్టరులు పొగడియున్నారు. మరియు అన్ని వయసులవారికిని నిర్భయముగా వాడవచ్చును.

సోల్ యెజంట్లు: విక్టర్ అండు కో
పెద్దగడియారం హైద్రాబాద్ దక్కన్
దవాఖాన, విక్టర్ అండుకో
సుల్తానుబజారు

GRAMOPHONE SHOWROOM
JAMBAGH
B. G. CHIMALGI

ఫోను రికార్డుల భవనము

అన్ని రకముల తెలుగు గ్రామఫోను రికార్డులు మావద్ద దొరకును. స్త్రీలువచ్చి చూచుటకు ప్రత్యేకమగు ఏర్పాటుగలదు.

బి. జి. చిమల్గి
జాంబాగు, హైదరాబాదు దక్కన్.

సెంట్రల్ బ్యాంకు ఆఫ్ ఇండియా, లిమిటెడ్

హైదరాబాదు, సికింద్రాబాదు.

మేము మాయీ రజతోత్సవ సందర్భములో వసూలునకై మాపేర ముగావచ్చు బిల్లులకు వైత్యేదకీను ఉన్నను లేకున్నను క్రొత్తసంవత్సరమునుంచి వాటివసూలు రేట్లను చాలా తగ్గించినామని తెలుపుటకు ఆనందము కలుగుచున్నది.

బిల్లునకు నాలుగుఅణాల వంతున యిప్పుడుండు చార్జి నిపూర్తిగ తీసివేసితిమి వసూలు చార్జీలు నూటికి 4 అణాలనుంచి నూటికి 2 అణాలకు తగ్గించబడినవి. కాని 1 బిల్లుకు కనీసపు చార్జి 4 అణాలు.

ఇందు మాపూర్వపు ఖాతాదారులు ఇంతకుముందుకంటె ఎక్కువబిల్లులు తెచ్చుటకు ఉత్సాహపడుదురని నమ్ముచున్నాము. హిందూదేశమంతటను 80 శాఖలును, పేఆఫీసులునుగల్గి హిందూదేశములో ప్రధానమగు సీజాయింటుస్టాకు బ్యాంకువలన క్రొత్తఖాతాదార్లకు కావలసిన పనులు బాగుగాను నిరుపద్రవముగాను నెరవేరగలుగునని నచ్చజెప్పుచున్నాము.

ఇ. థామస్
హైదరాబాదుదక్కన్) శాఖ ఏజంటు.)

డోంగ్రేగారి బాలామృతము

బలహీనులైన బిడ్డలకు పుష్టియున్ను బలమున్ను, ఆరోగ్యము నిచ్చును.

అన్నిస్థలములయందు దొరుకును.
ప్రొప్రయిటరు:—

కె. టి. డోంగ్రే అండ్ కో
గిర్‌గాం-బొంబాయి.

కావలెను

టెలిగ్రాఫు మరియు స్టేషన్ మాస్టర్ తరగతులకు అభ్యర్థులు. అలవెన్సు రూ ౨౦. యూనిఫారం, బస ఉచితము. పని ముఖ్యము. నిబంధనలు ప్రవేశదరఖాస్తుఫారంకు అణాలుపంపినచో పంపబడును. డైరెక్టర్, రాయల్ టెలిగ్రాఫు, రైల్వే, ట్యూటోరియల్ కాలేజ్, బొంబాయిగర

శ్రీకృష్ణభవన్ రెస్టారెంట్

శుచ్యమగు ఫలాహారములు, మంచిభోజనము, ప్రయాణీకులకు విశ్రాంతి సౌకర్యములు అన్నియు చౌకధరలలో లభించగల స్థలము. సామానులుకూడ ఇచట ఉంచబడును.

కే. యన్. కృష్ణయ్యరు, ప్రొప్రయిటర్,
కింగ్‌కోటిరోడ్డు, హైద్రాబాద్ [దక్కన్]

మంచి వెలుతురు నీయని దీపములు

(విలేఖరి)

మహబూబాబాదు తాలూకా కళ్లు సారా దుకాణముల వేలము నిన్నటిరోజు మదరాసు నిషము ప్రకారము సక్రమముగా జరిగెను. జిల్లా అవ్వల్ తాలూకాదారు, వరంగల్లుజిల్లా అబ్కారి మొహతెమీం, అదేజిల్లా నాయబు మొహతెమీంగారలును, దుస్సం తాలూకాదారును, తహశీల్దారును, ఇతర స్థానికోద్యోగులును సమక్షములోనుండి జరిపించిరి. ప్రతిగ్రామమునుంచియు పటేలు, పట్వారీలును, గౌండ్లవాండ్రును, దేశముఖు దేశపాండ్యాలును, ఇతరులును మొత్తము ౧౫౦౦మంది వచ్చియుండిరి. ప్రతిగ్రామపు పటేలుపట్వారీలకు వచ్చినవారలలో నెవరుగాని మామిలాను తీసికొనకబ్లైన, దానిఏర్పాటుభారము తమపై బడునేమోయని భయపడుచుండిరి. కాని వచ్చినవారలు సంతోషముగా మామిలాలు తీసికొని ఆ భయము తొలగించిరి. అధికారులు రేపు ఇక్కడినుండి ఖమ్మము తాలూకాకు వెళ్లనున్నట్లు తెలిసినది. మానుకోటలో హోటలు సౌకర్యములు లేక వచ్చినవారలకు చాల ఇబ్బందులు జరిగినవి.

దీపాల ఏర్పాటు

ఈగ్రామములో ౧౦-౧౫రోజులనుండి పెట్రోమాక్సు దీపములు వెలిగించుచున్నారుగాని వాటివెలుతురు మసకమసకగా నున్నది.

ఆకస్మిక మరణము

క్రొత్తబజారులో ౬-౧౦-౪౬ ఫ. నాడు సాయంకాలము ౫గంటలకు ఒక సాలెవాడు స్మృతితప్పి బావిలో పడి చనిపోయినాడు. స్మృతితప్పి పడుటయు, చనిపోవుటయు ౫ నిమిషములలో జరిగెను.

గ్రామ సమాచారములు

సాహెబ్ నగరులో బ్రాడ్ కాస్టింగ్ స్టేషను స్థాపన

సాహెబ్‌నగర్‌లో బ్రాడ్‌కాస్టింగ్‌స్టేషన్ స్థాపనకై ఏర్పాటులు చురుకుగాజరుగుచున్నవి. త్వరలోయంత్రము స్థాపించబడును. ఇటీవలనే నవాబ్ జాలీదర్‌జంగ్ బహదర్‌గారును, నవాబ్ అఖిల్‌జంగ్ బహదర్‌గారును నిజాంప్రభుత్వపు వైర్లెస్‌శాఖాధ్యక్షులగు సయ్యద్ మహబూబలీగారితోకూడపోయి పరిశీలించివచ్చిరని హైద్రాబాదు బులెటిన్ పత్రికకు తెలియుచున్నది.

ఉమామహేశ్వర గ్రంథాలయము

ఇది మెదకుజిల్లాలోచేరిన శిద్దిపేట తాలూకాలోని శిద్దిపేటగ్రామములో ౧౩౩౨ఫ, లోనో లేక ౧౩౩౩ఫ,లోనో స్థాపితమై ౨ ఏండ్లు సక్రమముగా నిర్వహించబడి, పిమ్మట శిథిలమై, మరల యువసం॥ చైత్రశు॥౧౦ నాడు పునరుద్ధరించబడెను.

ఇపుడీ గ్రంథాలయములో ౭౦౦ గ్రంథములున్నవి. ఆంధ్రపత్రిక, గోలకొండ, ప్రజామిత్ర, యువవాణి, వెంకటేశ్వరసమాచార్, విజయ, ప్రకృతి, భక్తిప్రబోధిని, నవ్యులరాణి—అను తొమ్మిదిపత్రికలు వచ్చుచున్నవి.

గ్రంథాలయముబాడుగ యింటిలోనున్నది సంవత్సరమునకు రూ౨౦౦ల ఆదాయమున్నది. ౫౦రూపాయలనిలువద్రవ్యము సేవింగ్సుబ్యాంకులో నున్నవి.

గ్రంథాలయమునకు విద్యాప్రచారపు కమిటీలు, ఉపన్యాససభలుఅవసరము. ఆదాయము ఎంతోకష్టముమీద ఖర్చునకు సరిపోవుచున్నది.

మలకలపల్లిలో లోకల్ఫండు పాఠశాల స్థాపన

పాల్వంచసంస్థానములో మందడపల్లి గ్రామములో చాలకాలమునుండి లోకల్ఫండు పాఠశాలయుండెను.అదిఇపుడు అక్కడినుండి ములకలపల్లికి మార్చబడినది. సంస్థానపు విద్యాశాఖయొక్క వాజరుగారు గ్రామమునకువచ్చి గ్రామస్థులను ప్రోత్సహించగా వారలు చందాలువేసికొని పాఠశాలకు అనుకూలమైనఇల్లు, స్థలము దానముచేసిరి. ౨౧-౯-౪౬ఫ.నాడు బూర్గంపాడు పెద్దలలోనొకరును, లోకల్ ఫండుకమిటీసభ్యులుమనగు చంద్రాకృష్ణయ్యచౌదరిగారి అధ్యక్షతన పాఠశాల ప్రారంభోత్సవము బాజాభజంత్రీల సహితముగా జరిగెను. పాఠశాలలో విఘ్నేశ్వరపూజ సరస్వతీపూజ జరిగెను. రంగారావుగారు గ్రంథపఠనావశ్యకతనుగురించి ఉపన్యసించిరి ఫలహారముల తోను, కృతజ్ఞతావందనములలోను సభముగిసెను. ౪౫ మంది పిల్లలవరకును పాఠశాలలో చేరిరి

నాందేడులో జీవరక్షాప్రచారము

గతవారమునకు పూర్వవారములో భోలోసతి నాందేడుకుపోయియుండి అక్కడి “యస్ పి. సి. ఏ” సంఘముయొక్క ఉద్దేశ్యములను వివరించి జనులను ప్రాణులపైదయగలిగి యుండవలెనని బోధించెను. ప్రజాభిప్రాయమునకుతోడు ప్రభుత్వప్రోత్సాహము కలిసినచో ఈ ఉద్దేశ్యము నెరవేరునని నెను. తాలూకాదారుగారు కృతజ్ఞత ప్రకటించిరి. —బులెటిన్

శంకరంపేటలో విశ్వబ్రాహ్మణ మతగురువు గారి చాతుర్మాస్యపురికాణా

పెంటదిబ్బలు ముందా? ఇండ్లుముందా?

(పెంటదిబ్బలు తీసివేయగోరిన వారలకు అధికారిప్రశ్న.)

(స్వ. వి.)

శంకరంపేట: ౫-౧౦-౪౬

ఈయూరు పాపన్నపేట సంస్థానమునకు సంబంధించినది. సంస్థానమున్ శ్రీయుత ఆదంఖాన్ తహసీల్దార్ సాహెబుగారు చాలాకాలమునుండి పనిచేయుచుండిరి. వారు సుమారు నెలరోజులనాడు స్వర్గస్థులైరని తెలియుచున్నందులకు ఇచటిజనుల మనంబెంతయు చింతిల్లుచున్నది.

విశ్వబ్రాహ్మణ మతగురువు

శ్రీవిశ్వబ్రాహ్మణ మతగురువుగారు ఈగ్రామమునకు నేడే సాయంతనము విజయముచేసిరి. మతస్థులు స్వాగత మొసగిరి. భక్తిశ్రద్ధతో గురువుగారికి శుశ్రూషలనొనర్చుచు తీర్థప్రసాదముల స్వీకరించుచున్నారు.ఒకవేళ వీరుచాతుర్మాస్యదీక్షనిటనే గడపుదురేమో తెలియదు.

ఈ ఊరునకు ఒకఫర్లాంగుదూరమునుండి నగరమునుండి నిజాంసాగరునకు పోవురోడ్డుగలదు.ఊరిలో రోడ్డులువేయుటకొరకై కాలతమాత్రము సంవత్సరము నకొకతూరి చేయుటగలదు. బరావర్దు మంజూరిమాత్రము లేదు.గ్రీష్మగ్రీష్మాప్రవేశమైనతోడనే త్రోవలలో నడచుటకష్టముగానుండును. బురదయు, మురికిపెంటలును ఇదివరకే లెక్కకుమిక్కుటముగానుండెను. సంవత్సరముక్రింద శ్రీయుత సింహాచార్యులు స్కూటుమాస్టరుగారు రిపాఠశాలకు మార్చబడియుండిరి ... రైల్వే శుద్ధ్యపు అధికారమునుండెను ... లవని ... లుతీయుటకై కార్రవాయిచేసి. తమేమైనదోయేమో! ఇంతలో ... డి మార్పుచేసినారు.పూర్వపునిక ... చిన సర్కారిపెంటలగుంటలు మా ... క్కువయైనవి ఏండకాలమున యెట్లు ... అముగడుపవచ్చును. కాని ఈకాలమున మనుగడ దుర్వాసనయొకటి, దోమలబాధయొకటి, బావులలోనీరు త్రాగుటకు పనికిరానటులగుట వీటిచే ఇంకాయనేకకష్టాలు గలుగుచున్నవి. కొందరుయువకులు తహసీలుదారుగారితో పై విషయమును మనవిచేయ, పెంటలుముందా, యిండ్లుముందాయని ప్రశ్నించిరట. పెంటలేముందుండెననగా ఇండ్లేతీసివేయుడని ప్రత్యుత్తరమొసంగిరట.

హైదరాబాదు కాచీగూడలోని స్మశానము ఇప్పటికిని మూడుసంవత్సరములకు పూర్వము చూచుటకు ఎంత అసహ్యకరము గుండెడిదో ఆనేకులకు జ్ఞాపకముండియుండును. చూచుటకసహ్యముగ నుండుటయేగాక మృతసంస్కారము చేయుటకై పడలినవారిలో ఖననము చేయువారు బేగరివారితోను, దహనము చేయవలసినవారు కట్టెలమ్మువారితోను అనేకతంటాలు పడవలసియుండెను. అనేక పర్యాయములు జగడములవరకును వ్యవహారములుముదురుచుండెడివి. దుఃఖముతోను, గంభీర భావములతోను మృతసంస్కారార్థము వెడలినవారికిట్టి వ్యవహారములు చాలఅసహ్యమును కలిగించుచుండెనన నుటకు సందేహముండదు. అదే స్మశానముప్రక్కన చక్కనిఏర్పాట్లతో మనశ్శాంతికరముగా కానబడుచున్న మహమ్మదీయుల శ్మశానమును చూచినప్పుడు మననిర్లక్ష్యము వల్లనే శ్మశానమిట్టిస్థితిలో నున్నదని మనస్సునకు తట్టుచుండెడిది.

ఇటీవల హిందూస్మశానముగూడ అసహ్యముగాలేక కొన్ని మంచిసౌకర్యములతో ఆనందకరముగా నున్నది. ఇట్టి అద్భుతమైనమార్పు ఎట్లుకలిగినదని తెలిసికొనుటకు అనేకులకు వలెనే నాకును కుతూహలముకలిగి ప్రయత్నించగా రెండునివేదికలు లభించినవి ఆనివేదికలను సింహావలోకనమొనరించినచో దాని స్థితిగతులు బోధపడగలవు.

ప్రథమ నివేదిక

ఈస్మశానవాటిక పునరుద్ధరణకు మూలకారకులు శ్రీబొజ్జం నరసయ్యగారు మూడుసంవత్సరములకు పూర్వము నరసయ్యగారి బంధువులొకరు మరణించినందున సంస్కారార్థము వారు అక్కడికివెళ్లుట తటస్థించినది. అప్పుడు వారికి ప్రక్కనేయున్న మహమ్మదీయుల స్మశానమును చూచుటతోడనే మనస్మశాన వాటికను గూడ పునరుద్ధరించవలెనను సంకల్పముకలిగినది. ఈవిషయమున మార్గదర్శకులైన కొందరు మహమ్మదీయసోదరులతో విచారించిరి. వారి మిత్రులగు మౌల్వీమహమ్మద్ మెహదీ మియా వకీలుగారు తమవద్దనున్న సదరుల్ మహాయిగానుండి జారీఅయిన ౭ వ షహరె ఫసలీనాటి (౧౩౩౭) సంఖ్యగలయించిరి. ఆ మురాసిలాలో, ౫౨ ఉంపూహాయల చిన్న మొగాహాకు హుర్రాజు చేయరని మహమ్మదీయసోదరులకు తోప్ప మహమ్మద్ మొహసన్ మియా సాహెబ మహమ్మదీయుల స్మశానమును బాగుంచగలరనియు, అట్టే కోరిక కలిగినచో హిందువులును ఒక పాయిగాసభ్యని చేర్చుకొన్న ఒకకమిటీని ఏర్పాటుచేసికొని హిందూస్మశానమును బాగుచేసికొని దానివ్యవహారములను నడుపుకొనవచ్చుననియు సదరుల్ మహామ్ పాయిగావారి ఆజ్ఞయున్నది. దీని ఆధారముతో శ్రీబొజ్జం నరసయ్యగారు తమమిత్రులయిన శ్రీ భాగ్యరెడ్డివర్మగారితోకలిసి ఆలోచించి రెండవరోజుననే శ్రీమిరియాల నారాయణగారి గృహమందుఒక బహిరంగసభ నేర్పాటుగావించిరి. ఆసభకు శ్రీ॥ శ్రీ॥ వి.వి. నాయుడుగారుఅధ్యక్షతవహించియుండిరి. ఆసభవారిచే ఒకకమిటీ ఎన్నుకొనబడెను. ఆతేదిమొదలు స్మశానపుపాలిమేరలో ఖననము చేయుటకుగాని, దహనము చేయుటకుగాని తేబడినశవమొక్కంటికి రు ౧-౮-౦ లు తీసికొను ఏర్పాటుగావించిరి. అందులో నుండి కూలికిగాను ౧౨ అణాలుపోగా మిగిలిన ౧౨ అణాలు స్మశాన పునరుద్ధరణనిధిలో చేర్చుటకు తీర్మానించబడెను. ఈఏర్పాటు ౧౯౩౨ వ ఏప్రిల్ ౧౯-౩౨ నాడు జరిగినది.

ఆటుతరువాత ఈవిషయము పాయిగావారికి తెలియచేయబడెను. స్మశానము బహిరంగముగా బాటసారులకు కనబడగూడదను ఉద్దేశముతో దానికొక కాంపౌండుగోడను కట్టించుటకు ఆజ్ఞయియ్యవలసినదని పురపాలకసంఘమునకును, మరియు నగరాభివృద్ధి శాఖవారికిని వక్కాణయుక్తముగా దరఖాస్తులు పంపుకొనబానికిగా వారువుమూరె మజహాబీలులో దరఖాస్తు పెట్టుకొని అనుజ్ఞపొందవలసినదని తెలిసి. వానిపై పుమూరెమజహాబీలోగూడ వక్కాణయుక్తముగా దరఖాస్తు దాఖలుచేయబడెను కాని ఇదివరకుగూడ అనుజ్ఞరాయకపోవుట చాలాసంతాపకరమైనవిషయము.

మొదటి నివేదికప్రకారము ౧౯౩౧ ఏప్రిల్ ౧౯-౩౨ మొదలు ౩౧వ జనవరివరకు స్మశానమునకు తేబడినశవములసంఖ్య ౧౮౬౭. ఇందులో ౧౨౭ దిక్కులేనివారి శవములు. మిగిత ౧౫౪౦ శవములు తెచ్చినవారినుండి చందారూపమున వసూలుచేయబడినను రూపాయిలు ౭౧౫-౧౦-౯ ఇతర్వ్యయములలో వేతనములకు రు ౧౬౫-౦-౦. చిల్లరఖర్చు ౬-౨-౬. స్మశానములోని చప్పల్ నేను కంపటీయించుటకు రు ౧౭౬-౧౧-౬. అంజనేయదేవాలయమును బాగుచేయించుటకు ౨౬-౮-౦. జోషీగారు రాధబాయిగారికేరిట రసిదెన్నినుండి కొంత భూమినితీసికొని ఒకబావిని కట్టించియుండిరి. ఆబావివిషయమున నెవ్వరును శ్రద్ధతీసికొనవందున అదిపూడిపోయి దానిపైన చప్పల్ నేను కంప పెరిగియుండెను. ఆబావిని బాగుచేయించుటకు రు ౧౬-౨-౫-౦ మొత్తముఖర్చులు ౬౨౬-౭-౦ పోగామిగిత ౯౦-౩-౦ సాహుకారివద్ద నిలువయున్నవి ఈలెక్కలు శ్రీయుత సేటు మిరియాల రామలింగయ్యగారు పరిశీలించినట్లు నివేదికలోగలదు

మొదటి రెండుసంవత్సరములు కమిటీసభ్యులలో శ్రీ॥ శ్రీ॥ రాయి బాలముకుందుగారు అధ్యక్షులుగను, సేటు లాల్జీమేఘ్జీ, దివాన్బహాదురు అరవముదు అయ్యంగారుగార్లు ఉపాధ్యక్షులుగను, పటేలు రామయ్యగారు ఇన్స్పెక్టరుగను, ఆరుగొండలక్ష్మయ్యగారు కోశాధికారిగను, పాండురంగజోషీ, యం.వి. భాగ్యరెడ్డిగార్లు కార్యదర్శులుగను,బొజ్జం నరసయ్యగారు సహాకార్యదర్శిగను మరికొందరు సభ్యులుగనుండిరి. స్మశానభూమిని అక్రమించుకొన్నందున బేగరివారు పెట్టుచున్న చిక్కులను పాయిగాఅధికారులు తమభూమిలో తమఆజ్ఞలేనిది ఎట్టిపనులను చేయగూడదని అడుగడుగునకు పెట్టుచున్న ఇక్కట్లను, బెదిరింపులను ఓపికతో ఎదురుకొనుచు సహాయకార్యదర్శియగు బొజ్జంనరసయ్యగారు శాంతముగా రాత్రింబవళ్లు స్మశానమును బాగుచేయుటయందు పాటుబడినట్లు తెలియుచున్నది.

ద్వితీయ నివేదిక

శ్రీయుతులు సేటు మన్నారాం, బొజ్జంనరసయ్యగార్లు కొన్ని క్రొత్తమార్పులు చేసినట్లు రెండవనివేదికవలన తెలియుచున్నది. క్రొత్త ఎన్నికలలో శ్రీయుత వామన రామచంద్ర నాయకు గారు అధ్యక్షులుగను, పాండురంగజోషీగారు కార్యదర్శిగను మిగతవారు సభ్యులుగను ఏర్పరచబడిరి

స్మశానముప్రక్కనున్న కొంతభూమిని పన్నుకుతీసికొనినట్లును,స్మశానము ఎదుట శ్రీయుత సేటుమన్నారాంగారు తమ పేరిట ౧౫ ఎకరము భూమిని సర్కారు బాగాయతునుండి తీసికొని స్మశానపు అధికారులకు అర్పణము చేసియున్నట్లు తెలియుచున్నది! [ఇ౦తయు ఆనందింపదగిన విషయమైయుండెను. కాని ఆభూమిని మన్నారాం గారి కుటుంబీకులు ఆక్రమించుకున్నట్లును,దానినితిరిగి స్వాధీన పరచుకొనుటకు స్మశానాధికారులు ప్రయత్నించుచున్నట్లును వినుచున్నాము]

రెండవనివేదికకాలము ౧౯౩౫ వ జనవరి ౧౯-౩౪ నుండి ౧౯౩౫ అక్టోబరు ౧౯-౩౫ వరకు దాతలవలన రాబడి రూ౫౩-౬-౦. దీనిలో కలువర్ మండలివారిచ్చిన ౨౮౨-౬-౦ యున్నవి. నల్లాలు (కొళాయిలు) పెట్టించుటకుగాను శ్రీ మనసారాంగారు ౧౦౦ చేసిన ౫౦౦రూపాయిలను శ్రీనివాసరావు పోగ్డకర్ వి,యెస్సీగారుతమ సంస్థ జ్ఞాపకార్థము టీక్ వేయించుటకు మరియు సూర్య౦౦౨ ఆర్యవాటికసభ ఇచ్చాములు యూబజారుబాబు వారిహస్తులుకొన్నటకు రూ. ౧౦౦లు, రు ౧౧-౦-౦లు దేవీదాసువకీలుగారి యిచ్చినవిగలవు మృతసంస్కారార్థమై శవములు తెచ్చినవారివద్ద వసూలు చేసినది రూ. ౨౬౮౮-౯-౯. బొజ్జం నరసయ్యగారివద్ద నుంచుకొన్న ౫.౫౮-౬-౦. గత సంవత్సరపు నిలువ రు, ౯౭-౬-౩ లు, మొత్తము ౩౬౬౮౩-౧౦-౦లు. దీనిలో ఖర్చు.నల్లాలు(కొళాయిలు)పెట్టుటకు రు ౨౫౮-౧౦-౦లు, కొకళ్లజీతములు రు ౧౩౨౯-౬-౪లు,కొలువులు బాగుచేయించుటకు రు ౧౮౨-౧౦-౦లు, ముద్రణకు రు ౨౮-౦-౦లు, భూమినిసరి చేయుటకు ౭౧౧-౧-౯లు, మొక్కదమ్మలోపై రపీ చేయుటకు రు ౯౯-౨-౦లు, చిల్లరఖర్చులు రు ౨౩-౫-౦లు, కాంపౌండు "తారు" [తీగె]కు రు ౭౯-౧౦-౯లు.నీరాంచి మరియు ప్రవేదినము స్మశానములో దీపములుపెట్టుటకు రు ౬౩-౧౩-౦లు, మోమిసన్న రాధాబాయి గారి నామకొన్నకు రు ౨౨-౧-౦లు, పత్రికలకు రు ౫-౭-౦లు, తోటకు రు ౧౦లు, జట్కామరియు సైకిల్ కిరాయీలకు ౩౦-౧౦-౦ రిజిష్టరు లభించు ౫ ౧ ౯-౧, నల్లా కొలకు రు ౩౦-౩-౦, బందోబస్తుకు ౬౦౯-౦-౦, పక్కలకనిండి రు ౧౧-౦-౦ అవిసినుంగ ౪ న్ను మొత్తము ౭౫౮౩-౧౦-౬ పోగా నిలువ రు ౧౯౬-౫-౬లలో రు ౧౫౧ భాగ్యరెడ్డిగారు మిలుతీసుకున్నారు ౦-౮-౦బొజ్జంనరసయ్యగారివద్ద నిలువ, మరియు రు ౭౧-౯-౧లు సాహుకారు అసగొంద లక్ష్మయ్యగారివద్ద నిలువ ఈలెక్కలను శ్రీయుతులు పాదసాని హనుమంతరావు, గోలకొండ పత్రికాపురాగార్లు పరిశీలించినట్లు తెలియుచున్నది ముందుఖర్చుల విషయములో అంచనాగూడా వేయబడినది. ముందునెలకుగాను కొలువుకు నెల ౧౫౦ వేతనము రు ౧౦౦ల పొలాలు ౧౫ల పనులు, మాలీవేతనము రు ౯౦ నుండి రు ౧౨౦ల వరకును. ఆ పనుసిన వేతనము రు౩౦ నుండి రు౫౦ల వరకు ఏర్పాటు చేయవలసినదని అంచనావేయ బడినది.

కీ.శే. తుల్జారాంగారి స్మారకముగా శ్రీమతి తుల్జాబాయిగారు శ్రీయుత బాలాప్రసాదు వకీలుగారిద్వారా, స్మశానములో స్నానము చేయుటకు కొళాయిల పట్టింపి మరియు స్త్రీ పురుషులు కూర్చుండుటకు ప్రత్యేకముగా గదులు కట్టించిరి వీరంతయు ప్రశంసనీయులు. కొళాయిలు పెట్టించుటలో శ్రీయుతులు వల్లేశ్వరరావు శేది కిషన్ సింహుగార్లును ప్రశంసనీయమైన సహాయమును చేసినట్లు తెలియుచున్నది. ఈవిధముగ ఇంకను అనేకులు సహాయముచేసియున్నారు.

మొత్తముమీద స్మశానవాటిక కమిటీయుక్తమునకు వచ్చినతరువాత పూర్వమునకింటెను ఎంతయో ఉన్నతస్థితి వచ్చినది అనేకసౌకర్యములు కల్పింపబడినవి కాని ఇటీవల మరలకొంత శ్రద్ధతక్కువయున్నట్లు సూచనలు గానవచ్చుచున్నవి. స్మశానవిషయము హిందువులందరికిని సంబంధించినది. దాని విషయములో శ్రద్ధవహించి కొనిపనులు సక్రమముగ నెరవేరుచున్నట్లు చూడవలసిన బాధ్యత హిందువులందరిపైయున్నది. ప్రతిసంవత్సరము తప్పకుండ ఎన్నికలుజరిగి నివేదికలు ప్రకటింపబడినప్పుడేగాని పనులు సక్రమముగ జరుగజాలవు తరువాత లెక్కలుగాని నివేదికలుగాని ప్రజలకుచేరినట్లులేదు. అవి ప్రకటింపబడినవో లేవో తెలియకున్నది కమిటీవారు విధిగా తమ నివేదికను ప్రకటించి ప్రజల విశ్వాసమునకు పాత్రులయి, వారుఇట్టి ప్రజాహితకార్యములందు పాల్గొనునట్లు అవకాశములుకల్పించి హిందూజాతి గౌరవము కాపాడుదురుగాకయని ప్రార్థించుచున్నారు.

ఒక బాటసారి.

నిజాం రాష్ట్రము ఫెడరేషనులో చేరు విషయము

ప్రభుత్వమునకు పంపిన విజ్ఞప్తిలో సంతకములు గావించిన ప్రముఖులు

హైదరాబాదు ఫెడరేషనులో చేరు విషయమున కొందరు నగరప్రముఖులు ప్రధానమంత్రిగారికొక విజ్ఞప్తిని పంపినట్లు గతసంచికలో వివరించియుంటిమికదా! ఆవిజ్ఞప్తిపై సంతకములను చేసినవారలలో కొందరు ప్రముఖులైనవారి పేర్లను దిగువ తెల్పుచున్నాము.

౧. నవాబు బహద్దురయారుజంగు బహద్దురు ౨. శ్రీయుత వామన్ నాయకు జాగిర్దారు ౩ మౌల్వీఅబుల్ హసన్ సయ్యదలి, వకీలు హైకోర్టు ౪. శ్రీయుత బి.రామకృష్ణారావుబి.ఏ ఎల్ ఎల్ బి., వకీలుహైకోర్టు, ౫. మౌల్వీఅహమదు మొయిద్దీన్ (రహబరుదక్కను సంపాదకులు) ౬. మౌల్వీఅమనుల్లాసిద్ధిఖి, బ్యారిష్టరు, ౭ మౌల్వీ షాలిబంఖాను. హైకోర్టువకీలు, పురపాలక సంఘుసభ్యులు. ౮. డాక్టరు లతీఫుసయ్యదు ౯. శ్రీయుత కాశీనాథరావువైద్య,ఎం ఏ ఎల్ ఎల్.బి., అడ్వొకేటు ౧౦ మౌల్వీ మీర్ అక్బరలీఖాను బ్యారిష్టరు, ౧౧. శ్రీయుత రామచంద్రనాయకు బ్యారిష్టరు. ౧౨. మౌల్వీమీర్ హసనొద్దీను బి.ఏ,ఎల్ ఎల్ బి , హైకోర్టు వకీలు, ౧౩. శ్రీయుత వినాయకరావుబ్యారిష్టరు. ౧౪. శ్రీయుత గోపాలరావు అడ్వొకేటు, ౧౫. మౌల్వీమహమ్మదు గయాసొద్దీను ఖాన్, జాగీరుదారు, ౧౬. శ్రీయుత సురవరము ప్రతాపరెడ్డి బి.ఏ., బి. ఎల్., ౧౭. మౌల్వీఅబ్దుల్ వాహద్ వలి, హైకోర్టు వకీలు, ౧౮. శ్రీయుత నరసింగరావు, [రయ్యతుపత్రిక, సంపాదకులు] ౧౯. శ్రీయుత ఎం. హనుమంతరావు, [ఆంధ్ర మహాసభ అధ్యక్షులు] ౨౦. శ్రీయుతకృష్ణస్వామి ముదిరాజు, [హైద్రాబాదు పిక్టోరియలు సంపాదకులు] ౨౧. మౌల్వీకలీముద్దీను అన్సారి బి.ఏ., ఎల్ ఎల్.బి., హైకోర్టు వకీలు, ౨౨. శ్రీయుత శ్రీనివాసరావు శర్మ బ్యారిష్టరు.

ముస్లిం హైకోర్టు న్యాయమూర్తికి సత్కారము

హైద్రాబాదు హైకోర్టులో అదనపు న్యాయమూర్తిగా నియమింపబడిన మౌల్వీ మౌలానా అబ్దులుఖదీరుబాదాయూనిగారిని న్యాయ శాఖ మరియు మతశాఖల అధ్యక్షులగు నవాబులుతుఫుద్దౌలాబహద్దరుగారు సత్కరించి తేనీటి విందొసంగిరి. ఈవిందులో హైకోర్టు న్యాయమూర్తియగు నవాబుఅక్బరుయారుజంగు బహద్దురు, మరియు మౌల్వీమహమ్మదుభాయి (హైకోర్టు కార్యదర్శి)గారును పాల్గొనిరి.

ఆత్మహత్య

మొహియొద్దీను అను చార్మినార్ యిలాకా తపాలాబంట్రోతు తను వ్రాసిపంపినచిక్కుప్రశ్న జవాబుకు బహుమానము దొరకలేదని ఉరిపోసుకొని మరణించినటుల తెలియుచున్నది.

ఉస్మానియావిద్యాపీఠ సహకారసంఘపు క్రొత్త సం॥పు ఎన్నికలు

ఈసంవత్సరము ఉస్మానియాపీఠ సహకార సంఘములో ఈదిగువవారిని యెన్నుకొనిరి.

తఖరుల్ హసన్ మరియు అబ్దుల్ సమదు [అధ్యక్షులు],

శ్రీయుత నందాపూరుకరు. మరియు శ్రీయుతగోవిందరావు పావారుగార్లు (కార్యదర్శులు),

మహమ్మదుఉమరు మరియు శ్రీయుత రామచంద్రనాయకుగార్లు [గ్రంథపాలకులు],

మొయొద్దీనుగాజీ, మరియు మీరునిజాబతుఅలీఖాను [సాహెబ్జాదా] గార్లు [కోశాధికారులు]

స్థానికవార్తలు

నిర్మాణ శాఖవారి ప్రణాళికలు

నిర్మాణశాఖ మంత్రిగారి అమోదనముపై పర్భణి,మరియు జాతూరుబాటప్రక్కలకు రక్షణకైరాళ్లుపాతుటకు రు౨౩౦౩౮ లుహాలీలు ఖర్చు చేయుటకు అనుమతించబడినటుల తెలియుచున్నది.

జీవరక్షాబోధ గ్రంధ ప్రచారము

దక్షిణ హైద్రాబాదు జీవరక్షాజ్ఞాన ప్రచారకమండలివారు ౧౫-౭-౩౬ తేదినాడు స్వంత మోటారులారీలో భజనపార్టీని వెంటబెట్టుకొని నగరమున "జీవరక్షా బోధ గ్రంథములు" "అమ్మవారి జాతరసమయమున పశుబలినిషేధకరములగు దృశ్యములతోనున్నవాలుపోస్టరు" "జనులతో మూగపశువుల మొఱ," "జీవదయా భజనావళి" మొదలగు కరపత్రములు పంచిపెట్టుటకు గం ౧౦లకుబయలుదేరి గం౧౨లవరకు సేటిరోజున మొత్తము ౩౨బస్తీలలో సంచారము చేసిరి అమ్మవారిగుళ్ళముందు మేకలను గొఱ్ఱెలను, కోళ్ళను, దున్నపోతులను బలియివ్వరాదని బోధించుచూ స్థానిక ప్రచారకులపై గ్రంథములనిచ్చి పూజావిధానమును మండలికి తెలియజేయ ప్రార్థించిరి. సుమారు ౬ చోట్ల గతభేస్తవారం పూజలుజరిగినవనియు, లాలుదర్వాజ, బాలాగంజి అమ్మవారిగుడిముందుమాత్రము ఒకదున్నపోతు బలి యివ్వబడెననియు మిగిలినతావులలో గొఱ్ఱెలు, కోళ్లు స్వల్పముగా తెగవరకబడెననియు వార్త తెలిపినది. గౌలీగూడ మహంకాళి గుడివద్ద సమాజమువారు స్వయంసేవకులుగా నుండి అమ్మవారి పూజను సాత్వికముగా జరిగించిరి. మరియు పైమండలివారి విన్నపములాలించి తగువిధముల సహాయ్యము ప్రజలు వారికి చేయుచుందురుగాక యని ప్రార్థించుచున్నాము.

ఇట్లు
క౦॥ స॥ మూర్తి
ప్రచారక్.

ఉపకార వేతనములు

శంభూదత్తు (మన్సబుదారు) కాలంచేసినందున సర్కారువారు విమర్శనజరిపి కీర్తిశేషుల కుమారుడగు హరంపిదత్తు అనువారికి నెల ౧కి రు౧౨ల చొప్పున మన్సబుయిచ్చుటకు అనుమతించిరి.

సుంకపుశాఖ నాయబునాజంఅగు మౌల్వీ సయ్యదు అహమదలీఖాన్ గారి ఉద్యోగకాల పరిమితి తీరినందున వారిని ఉద్యోగమునుండి విరమింపజేయుచు నెల౧కి రు౬౦౦లు హాలీలు ఉపకారవేతనము యిచ్చుటకు ప్రధాన మంత్రిగారు ఆజ్ఞయిచ్చినటుల తెలియుచున్నది.

సుంకపు శాఖోద్యోగియగు అహమదలి కాలంచేసినందున ఈతనిభార్యయగు అజ్మాబిబేగమునకు నెల౧కి మూడురూపాయిలు ద్రవ్య సహాయము యిచ్చుటకు ఆజ్ఞ అయినది.

వైద్యకళాశాల విద్యార్థులకు యూనిఫారము నిర్బంధము

ఈసంవత్సరము (౧౩౪౫-౪౬) విద్య ప్రారంభించినప్పటినుండి వైద్య కళాశాలలోని విద్యార్థులను అందరిని తెల్లని యూనిఫారము వేసుకొనవలెనను నిర్బంధము గావించిరి

నిజాంప్రభుత్వముచే నిషేధింపబడిన గ్రంథములు

"కమ్యూనిస్టు" ప్రకటనల నిషేధము

బ్రిటిషిండియాలోవలె మన నిజాం రాష్ట్రములో "కమ్యూనిస్టుల" ప్రకటనలనునిషేధించు శాసనమేదియు లేనందున నిజాం ప్రభుత్వమువారు కొన్ని ఏర్పాటుల నుచేసి రాజకీయ విషయమునుగూర్చిన పుస్తకము ఏదిగాని, పత్రికగాని కనుపించినచో వాటిని వశపరచుకొనుటకు ఈపోలీసువారికి అధికారమీయబడినది. అట్టి పుస్తకములుగాని, పత్రములుగాని ఎక్కడగాని ఉన్నట్లు అనుమానమున్నచో మేజస్ట్రేటు సోదాచేయుటకు పోలీసువారలకు అనుమతి నీయవచ్చును. ఆజ్ఞ యీదిగువప్రకారము ఉన్నది.

"భారతీయ కార్మికుల విప్లవసంఘము (కమ్యూనిస్టు పార్టీ) యొక్క కేంద్రసంఘము యొక్క ౧౯౩౫ సంగీపు మ్యానిఫెస్టో లేక ప్రకటన."

Manifesto of theCentral Committe of the Revolutiona ry Party of the Indian Working Classes' [communist party] 1935]

(౧) అను ఈపుస్తకము నిజాం రాష్ట్రములో నిషేధింపబడినది. (౨) ఈపుస్తకము యెక్కడ లభించినను జప్తుచేయుటకు పోలీసువారికి హక్కుకలదు. (౩) మేజస్ట్రేటు (అవ్వల్ దర్జా) యొక్కడ ఈపుస్తకము వున్నటుల అనుమానముదోచిన అక్కడ వెంటనే పోలీసు అమీనుకన్న తక్కువ హక్కు వుండనటువంటి వారికి సోదాచేయుటకు అనుమతి ఇవ్వవలెను

* * *

నిజాంప్రభువుగారి ఆజ్ఞప్రకారము ఈదిగువ పుస్తకములను ఈరాష్ట్రములో నిషేధించబడినవి. ఇవి యెక్కడలభించినను ప్రభుత్వమువారు వశపరచుకొనగలరు.

౧ "సంఘగూఢ వువ్యాడ" ఇది ఆత్మారాము బాపూజీకరణ్ ఘోకర్ గారిచే రచింపబడి బొంబాయి రామకృష్ణా ప్రింటింగుప్రెస్సు బొంబాయిలో ముద్రింపబడినది.

౨."హిందూ సమాజదర్శనము" ఇది పూనా వాస్తవ్యులగు ఎల్.బి. భూటీకరుగారిచే రచియింపబడినది.

౩. "హిందూజీవ సంఘటన" ఇది పండిత కృష్ణానందుజీ ప్రయాగ్ గారిచే రచియింపబడి, అగ్రాలో సీతాపల్లిలో రోషన్ ప్రెస్సులో ముద్రించబడి అగ్రాలోనే ప్రేమ పుస్తకాలయమువారిచే ప్రకటింపబడినది

నిప్పుచల్లార్చు యంత్రము పోలీసువారి వశము చేయుటకై యత్నము

పురపాలక సంఘమువారు ఆలోచనలో బడినారు

నిప్పుచల్లార్చు యంత్రమును పోలీసువారి అధికారముక్రింద నుంచుకొనుటకు పురపాలకశాఖను కోరినందున దీనివిషయమై సంఘసభ్యులు ఆలోచించుచున్నారు. అనుమతియివ్వబడిన తర్వాత ప్రత్యేకముగా పుష్కలముగా, నీరు దొరకునట్లు ఒకస్టేషను యేర్పరచెదరని తెలియుచున్నది.

వితంతూద్వాహ శాసనమునకు సూబేదారుగారి బ్రేకు

అప్పుడే సనాతనలక్షణపు సవరణకై నోటీసు

[విలేఖరి]
హైద్రాబాదు [దక్కను] ౧౬-౭-౧౯౩౬

౧౬ షహరేవరువాడు జరుగనున్న సభలో వితంతూద్వాహశాసనము చర్చకు రానున్నదికదా. దానివిషయమునపండిత నారాయణరావుగారు బి. ఏ. బి సి. ఇ. (వరంగల్లు సూబేదారు. స్పెషల్ డ్యూటీ మాలుగుజారి] ఒక సవరణను ప్రతిపాదించెదమని ౯ షహరేవరు ౧౩౪౫ ఫసలీనాడు నోటీసు శాసనసభకు పంపినారు. వారి సవరణలోని ప్రధానాంశమేమనగా, వితంతూద్వాహమువలన కలిగిన సంతతికి "ఔరసపుత్రుని" వలెకాక "పౌనర్భవపుత్రు"నిపదవి యుండవలయునని ఈవిషయమున విచారణజరుపుటకై చిత్తుశాసనమును మరల ఉపసంఘము [సెలెక్టుకమిటీ] కు పంపవలయునని వారు ప్రతిపాదించినారు. వీరి ప్రతిపాదన నెగ్గినచో, ఈచిత్తుశాసనము మరల కొన్ని సంవత్సరములవరకు ఆగిపోవగలదు.

వితంతూద్వాహమును ఖానూను ఒప్పుకొనినతరువాత, అట్టివివాహమువలన కలిగిన పుత్రునికెట్టిపదవి యుండవలయునను ప్రశ్నకే తావులేదు. అట్టిపుత్రునకు ఔరసపుత్రునకు, దత్తపుత్రునకు ఎట్టిపదవియుండునో అట్టిపదవియే ఉండవలెను. పండిత నారాయణ[illegible]రివంటివారు యీవిషయము [వితం[illegible] ము] క్రమమైనదేయని తీరా[illegible] ఇట్టియాటంకములు కల్పించుట[illegible] సంప్రదాయమునకు బలముకలి[illegible] జాలరు. ఇట్టిసవరణను ప్రతిపా[illegible] వారు వితంతూద్వాహమును [illegible] ఒప్పుకొన్నవారగుచున్నారు.

ఆంధ్రమహాసభస్థాయిసంఘ, కార్యకారిణీసంఘ సమావేశములు

౧౧ షహరేవరు ౧౩౪౫ ఫ శుక్రవారమునాడు మధ్యాహ్నము ౩ గంటలకు శ్రీయుత బూర్గుల రామకృష్ణారావుగారి గృహమున ఆంధ్రమహాసభా స్థాయిసంఘము, కార్యకారిణీసమావేశమైనది. ఈ క్రిందితీర్మానమును సభ్యులందరు నిలచి అంగీకరించిరి.

"సికింద్రాబాదు వాస్తవ్యులగు, ఆంధ్రోద్యమాభిమానులగు, సంఘ శ్రేయోభిలాషియగు పులిగిళ్ల అంజయ్యగుప్తగారు దివంగతులైనందున సంఘమునకు వాటిల్లిన నష్టమునకు విచారపడుచు వారికుటుంబమునకు, ఈసభవారు తమ హృదయపూర్వకమైన సానుభూతి వందకేయుచున్నారు."

పరిశ్రమల శాఖాధ్యక్షునికి ముల్కిసనదు ఇచ్చు యధికారము

ప్రధానమంత్రియగు మహారాజా సర్ కిషన్ ప్రసాదు బహద్దురుగారి ఆజ్ఞప్రకారము. ప్రభుత్వ పారిశ్రామికశాఖలో పనిచేయు ఉద్యోగస్థులకు ముల్కి సడాఫికతునామా పారిశ్రామిక శాఖాధ్యక్షులనుండి లేక కార్యదర్శినుండి తీసుకొనుటకు అనుమతి అయినది.

కథకుల సమ్మేళనం

కథా సంపుటాల ప్రదర్శనం

వచ్చే ఆగస్టు మొదటివారంలో శ్రీకృష్ణదేవరాయాంధ్రభాషా నిలయపక్షాన నిలయ మందిరంలో తెనుగుకథకుల సమ్మేళనము జరుప నిశ్చయింపబడింది.

ఇదివరకు ప్రకటింపబడనివి సాంఘిక,సాంఘిక మతవిషయాల విమర్శనా విషాద, హాస్య రసభరితంగా మంచి వ్యవహారిక శైలిలో వ్రాయబడ్డకథలు సమ్మేళనంలో చదువబడుతాయి

కథలు నెమాసాంతమువరకు పైభాషానిలయ కార్యదర్శికి చేరేటట్లు పంపించి కార్యక్రమం ఏర్పరుచడంలో అనుకూలత కలుగజేయ కథకులు ప్రార్థితులు.

ఇదివరకు ప్రకటింపబడిన కథల సంపుటాలు ప్రదర్శనార్థం పంప ప్రకటనకర్తలు, కథకులను కోరుతూవున్నాము.

స్వయంగా దయచేయలేని కథకులు తమ రచన్లు పంపినట్లైతే సభలో సమర్థులచే చదువబడును.

శ్రేదులు నిర్ణయించి ఈ మాసాంతములో ప్రకటిస్తాము. ఈ సమ్మేళనానికి అఖిలాంధ్ర కథకులకందరికి ఆహ్వానము.

కస్తూరి కృష్ణారావు
గౌ. కార్యదర్శి
శ్రీకృష్ణదేవరాయాంధ్రభాషానిలయం
సుల్తానుబజారు–హైదరాబాదు దక్కన్

రూ. ౮౦ వేల నపహరించి రమకొనబడు దొంగలఅరెస్టు

హైదరాబాదు నగరరక్షక భటశాఖాధ్యక్షులునగు నవాబు రహమతుయారుజంగు బహద్దురుగారు పదవిని స్వీకరించుటకుముందు కీ॥ శే॥ నవాబు సీక్ దోస్తుఖాన్ గారి బంగ్లాలో సుమారు రూపాయిల దొంగతనము జరిగియుం ఈసాతుయేన్ జాగీర్దుగ్రామము తెలిసివిచారించగా ఈపనిచేసినారలని తేలి నేరస్థులను ఇపుడు తెలియుచున్నది.

సర్కారువారి కిరాయఇండ్లను అమ్ముచిధానము

నగరాభివృద్ధిశాఖవారి ఆలోచన

నగరాభివృద్ధిశాఖచే నిర్మిపము చేయఁబడిన కిరాయయిండ్లను అమ్మివేయతలచినారు. కొనిన వారలనుండి కిరాయవలె నెలలవారీగా రొక్కమువసూలు చేసెదరనియు, ఈవిషయము సంఘసభ్యులు ఆలోచించుచున్నారనియు, ఇప్పుడు ఈపద్ధతి ఆమోదించఁబడినచో ౧౩౪౬ఫ. ప్రారంభమునుండియే అమలుజరుగ గలదనియు తెలియుచున్నది.

శ్రీకృష్ణదేవరాయాంధ్రభాషా నిలయం

పైసరస్వతీనిలయంలో నూతనముగా చేర్చిన పుస్తకాల పట్టిక.–

అవును, కాలక్షేపము, అప్పుడు } భమిడిపాటి కామేశ్వరరావు

లయోటాల్ స్టాయి
రామమోహన్

తేనెపట్టు
మంచపాక పార్వతీశ్వరశాస్త్రి

బిడ్డలశిక్షణ
గుడిపాటి వేంకటాచలం

నాటకోపన్యాసములు
రాళ్లపల్లి అనంతకృష్ణశర్మ

సుందరి
శివశంకరశాస్త్రి

ఉపాధ్యాయుడు
మునిమాణిక్యం నరసింహారావు

కలువలు
శేషమల్ల కామేశ్వరరావు

కోయిలపాటలు
మంగిపూడి పురుషోత్తమశర్మ

రైతు భజనావళి
రంగనాయకులు

భాస్కరభట్ల కృష్ణారావు
గౌ. గ్రంథపాలకుడు,
6–7–36

సినిమాభవనముల కట్టుబాట్లు

రెసిడెన్సి ప్రభుత్వాజ్ఞ

సికింద్రాబాదులో సినిమాభవనములగురించి ఈక్రిందిప్రకారం నిబంధనలు రెసిడెన్సీప్రభుత్వముచే చేయఁబడినవి

ఎవరైననుసరే సినిమాభవనము కట్టించదలచినయెడల భవనములు, సినిమాకు సంబంధించినవస్తువులు, స్థాపించినమిషన్ మొదలగువాటి నక్షాలతో జిల్లాన్యాయాధికారి (డిస్ట్రిక్టుమేజిస్ట్రేటు)గారివద్ద దరఖాస్తు పెట్టుకొనవలెను. వారు విచారణసల్పి, పరిశీలించి మొత్తముకాగితములను విద్యుచ్ఛక్తి [ఎలక్ట్రికల్] ఇన్స్పెక్టరుగారివద్దకు పంపుదురు. ఇన్స్పెక్టరుగారు కాగితాలను పరిశీలించి తమఅభిప్రాయముతోతిరిగి జిల్లాన్యాయాధికారివద్దకు పంపించవలసియుండును. తర్వాతవారు న్యాయమనితలచిన అనుమతి యొసంగెదరు.

భవనము

సినిమాభవనమును తప్పకళీమా చేయవలసియుండును. భవనమునకు తలుపులు ఎక్కువగా పెట్టించవలెను. ప్రేక్షకులకు తెరువీలుగాయుండవలెను. మొత్తము సినిమాభవనముకొలత ౪౫౦ చదరపుఅడుగులు వుండవలెను తలుపులకు ప్రేక్షకులు కూర్చుండుస్థలమునకు మధ్యగా అడుగులస్థలము ఖాళీగాయుండవలెను. వీట్లమధ్యభాగములో అనగా ప్రేక్షకులరాకపోకలకొరకు ఏర్పడినసందులో ఏవిధమైనవస్తువు అడ్డముగానుంచకూడదు. ఎలక్ట్రికల్ ఇన్స్పెక్టరుగారు సంవత్సరమునకొకతూరి ప్రతిసినిమాభవనమును పరిశీలించవలసియుండును. ఈ ఇన్స్పెక్టరుగారికి మిషన్ మొదలగు సినిమాసంబంధమైనవస్తువులు పరిశీలించుటకు హక్కుకలదు ఏదైన చెడిపోయినట్లు తోచినయెడల ఏదైన వకరిని నియమించి బాగుచేయుటకు ఆజ్ఞనొసంగగలరు.

ఉద్యోగ విషయములు

ఉస్మానియావిద్యాపీఠప్రొఫెసరు గులాం నబీగారు ఉపకారవేతనముపై విలాయతుకు పోనందున, నిజాంకాలేజి ప్రధానోపాధ్యాయ సహాయులు గారు నియమింపబడిరి. ఈపదవిపై ఆ స్థానమున మౌల్వీ (ఫాజలు) గారిని నియోగించిరి. సిటీ కాలేజిలో మరొకరిని నియోగించిరి.

మౌలానా మోసిను (ఫాజలు) గారిని ఉస్మానియా విద్యాపీఠ మతశాఖలో తాత్కాలికోపన్యాసకులుగా నియమించిరి.

అబ్కారి శాఖాధ్యక్షులవారిఆజ్ఞచే గులాం అహమదుఖాను గారు అబ్కారీ మదద్గారు మోహతెమీం సయ్యదుమహమ్మద్ (శేది) గారి స్థానములో నియోగించఁబడిరి.

ఉస్మానియా స్త్రీల విద్యాపీఠమున స్త్రీల విద్యాపీఠమున స్త్రీలకు వ్యాయామక్రీడలు నేర్పు తాత్కాలిక ఉపాధ్యాయినియగు మిస్ సాగారికి జీతము ఎక్కువచేసి ౧–౪–౧౩౪౬ నుండి అమలులోనికి వచ్చుటకు ఆజ్ఞ అయినది. ఈపదవి స్త్రీల సదరు మొహతెమీమాగారి క్రింద వుండుటచే ఉపాధ్యాయినిగారుకూడా సదరు మొహతెమీమాగారి క్రిందనే పని చేయుచుండగలరు.

అఫ్జల్ గంజ్ పోలీసు సదరుఅమీన్ అగు ఇఫ్తెఖారల్ హఖుగారి స్థానములో పోలీసుజిల్లాయిన్స్పెక్టరగు సర్దార్ దీన్ ఖాన్ గారిని నియమించినటుల తెలియుచున్నది.

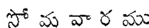
ప్రధానమంత్రిగారి ఆజ్ఞచే మిస్టర్ జె. సి. కె. మాధవ్ (ఉస్మానియా వైద్యశాల చింత వైద్యుడు) గారి తాత్కాలిక ఉద్యోగకాలము మరిరెండు సంవత్సరములు హెచ్చించఁబడినటుల తెలియుచున్నది.

మౌల్వీ నసుల్లాఖాను (సదరుమహాసలు) గారు దౌరా వెళ్లియుండిరి. నగరము విజయము చేసినటుల తెలియుచున్నది.

గోలకొండ పత్రిక

ధాత నామ సం॥ శ్రావణ శు॥ ౨

సోమవారము

చక్రవర్తిగారి అదృష్టము

—:o:—

అష్టమ ఎడ్వర్డు చక్రవర్తిగారిపై తోటాలతో నిండిన ఒక రివాల్వరు విసరబడెనను వార్త ప్రపంచమందు అందరిని విస్మయపరవశులను చేసినది. బ్రిటిషుసామ్రాజ్య తృష్ణాతత్వమును ఎంతమాత్రము సహించని పండితజవహర్లాలుగారికే ఈ వార్త ఆశ్చర్యము కలిగించెను. బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమకుటధారికి ఇపుడు స్వతంత్రమైన అధికారములేవియులేవు. స్వతంత్రుడై తాను తలచిన మంచిగాని చెడుగాని చేయుటకు అధికారబలమేకదా మకుటధారులకు అవకాశ మిచ్చునది. బ్రిటిషుప్రభువునకు ఎట్టి అధికారములు లేవని ప్రపంచమంతటికిని తెలిసినదే. బ్రిటిషుపరిపాలనాచక్రమంతయు, బ్రిటిషు ప్రజలచే ఎన్నుకొనబడిన ప్రతినిధులలో ఎక్కువమందియొక్క విశ్వాసమునకు పాత్రులైన నాయకుల హస్తములలో తిరుగుచున్నదను రహస్యము జగద్విదితము. ప్రభువుయొక్క నిరంకుశత్వముచే ప్రజలస్వాతంత్ర్య సుఖములకు ఎట్టిబాధగాని కలుగకుండ శాసనములును ఆచారములును సంరక్షించుచున్నవి. అంతేగాక, ఈకాలములో బ్రిటిషు ప్రభువు, అనేకులైన ఇతర ప్రభువులవలెగాక, కాలగతిని గ్రహించి, అధికారములకై ఆశపడక చేతనైనమేలును ప్రజలకుచేయుటతో తృప్తిపడు తత్వమునకు తలయొగ్గినాడు. ఇపుడు రివాల్వరు దెబ్బకు గుఱియైన ఎడ్వర్డు చక్రవర్తిగారు తమ ఖర్చులకై ఇవ్వబడుచుండు ద్రవ్యమును తగ్గించుకొనుటకు అంగీకరించియున్నారు. ఇట్టినిరపాయుడును సాధువును నగు చక్రవర్తిపై ఎవరికి కసియుండునో ప్రపంచమందు ఎవరికిని ఊహించుటకు సాధ్యము గాకున్నది. కనుకనే చక్రవర్తిగారిపై రివాల్వరు వేయబడెనను వార్త ఆశ్చర్యసంభ్రాంతులను జేసినది. అదియుగాక రివాల్వరును వేసిన పురుషుడు పోలీసువారిచేత తీసికొనిపోబడినపుడు, అక్కడ ఎన్నిమారులు అడుగబడినను, తనకు చక్రవర్తిగారిని చంపవలెనను ఉద్దేశ్యము ఎంతమాత్రము లేనేలేదనియు, ఆగ్రహమును ప్రకటించుటకుమాత్రమే తానట్లు చేసియుంటినని చెప్పినమాటకూడ ఈ ఆశ్చర్యమునే బలపరచుచున్నది. కాని, అతడు ప్రకటించదలచుకొన్న ఆగ్రహమునకేమికారణమో తెలియుటలేదు. మొత్తముమీద చూడగా ప్రపంచము అతని ఆగ్రహముమాటనుగూడ నమ్మునట్లులేదు. బ్రిటిషు ప్రభువుయొక్క శాసనబద్ధత్వమును నిరపాయత్వమును సాధుత్వమును ఎఱింగియున్న ప్రపంచము, రివాల్వరు వేసినవాడు పిచ్చివాడనిన నమ్మగలదేగాని, ఇతర విధముల తలచుటకు ఆధారములులభించుటలేదు. ఇంతకును దైవానుగ్రహమువలన, ఎడ్వర్డు చక్రవర్తిగారికి గురిపెట్టబడిన రివాల్వరు వారికి ఎట్టి అపాయమును కలిగించక తప్పిపోయినందుకు బ్రిటిషు ప్రజలు సంతోషించుచున్నారు.

మద్యపాననిషేధ ప్రచారమునకు ఆటంకము

తెలుగులో ఉపన్యాసాలు పోలీసు అమీనుగారికి తెలియవు కాబట్టి అనుమానము

[స్వ వి]

పోయిన గురువారమునాడు నిజాంరాష్ట్ర ఆంధ్రమహాసభా స్థాయిసంఘము యొక్క ప్రచారకులగు శ్రీయుత మంత్రిప్రగడ వేంకటేశ్వరరావుగారు మహబూబు నగరుతాలూకాలో చేరిన బాదేపల్లి గ్రామములో ప్రచారము చేయుటకై పోయియుండినప్పుడు పోలీసు అమీనుగారి వలన మొదటి ఆటంకము ఏర్పడినట్లు తెలియుచున్నది. వేంకటేశ్వరరావుగారు అనాడు ఉదయము గ్రామజనులను కొందరిని ఒకచోట సమావేశపరచి ఇష్టాగోష్ఠి సల్లాపములు గావించిరి. అందు ఆ ఊరివర్తకులు తమ బాగోగులను ఒక కట్టుబాటుగా విమర్శించుకొనుటకై ఒక వర్తకసంఘము నేర్పరచుకొనిన బాగుండును అని వేంకటేశ్వరరావుగారు సూచించిరి. సాయంకాలము మ్యాజిక్ లాంతరు [యక్షిణీదీప చిత్రముల] సహాయముతో మద్యపానమువలని నష్టములనుగూర్చియు, సహకార సంఘ స్థాపనవలని లాభములనుగూర్చియు బోధించదలచి, గ్రామజనులను ఆవేళకు సమావేశము కాగోరిరి. గ్రామస్థులు ఇట్టి సమావేశమునకు ముందుగా పోలీసువారి అనుమతినిపొందిన బాగుండునని సూచించిరి లేనిచో తర్వాత తమకు పోలీసువారలనుండి ఏ ఆక్షేపణలుగాని రావచ్చునని భయపడిరి. అందుపై వేంకటేశ్వరరావుగారు గ్రామస్థులకోరిక ననుసరించి ఆ ప్రాంతమునందు అధికారముగల జెడ్చర్ల పోలీసుఠాణా అమీనుగారివద్ద అనుమతిని సంపాదించుటకై పోయిరి. అమీనుగారితో సాయంకాలము గ్రామస్థులకు మ్యాజిక్ లాంతరుసహాయముతో వర్తకసంఘమును గూర్చియు మద్యపాన నిషేధమునుగూర్చియు చెప్పదలచినట్లు చెప్పి, దానికి అనుమతికోరిరి అమీనుగారు, అ చేయు బోధయంతయు తెలుగులో చేయబడుననియు, అభాష తనకేమియు తెలియదనియు, అందువలన దానిలో ఏమిచెప్పబడునో తనకు విశ్వాసము ఉండజాలదనియు, అందుచేతాను ఎట్టి ఉపన్యాసమునుగాని, ప్రబోధమునుగాని జరుగనీయజాలననియు చెప్పిరి. జవానుకుకూడ ఏదైనప్రచారము జరుగుచో ఆపివేయవలసినదని కూడ ఆజ్ఞనిచ్చిరట. వేంకటేశ్వరరావుగారు, అమీనుగారి ఆజ్ఞకుబద్ధులై, బాదేపల్లినుండి ఆరాత్రి బయలుదేరిపోయిరి.

—

ధరమ్‌వంత్ హైస్కూలు

క్రిందటివారములో హైస్కూలు విద్యార్థులును, ఉపాధ్యాయులునుగుమికూడి శ్రీ॥ బాలాప్రసాద్ [సూపరింటెండెంటు, టెలిఫోను శాఖ] గారి అకాలమరణమునకు చింతిల్లుచు, విషాద తీర్మానమును గావించి, వారి సహోదరులగు మిస్టర్ జయరామప్రసాద్, బి.ఏ.,ఎల్.ఎల్.బి గారికిపంపిరి జయరామప్రసాద్‌గారు పైపాఠశాల ప్రధానోపాధ్యాయులు. ఈసభలో మిస్టర్ శ్రీనివాసరావుగారు, బాలప్రసాద్ గారి గుణములను, వారి ఔదార్యమును పొగడుచు గొప్పవంశమునకు చెందినఒకగొప్ప ఉద్యోగివలను వీడిపోయెననియు, వారిలోటు మాకందరకును గొప్పనష్టదాయకమేగాక, దుఃఖమునముంచుచున్నదనియు క్లుప్తపుమాటలలో నుడివిరి సభలో పాల్గొన్నవారిలో ప్రొఫెసర్ శివమోహన్‌లాల్‌గారు ముఖ్యులు. విషాద తీర్మానము నిశ్శబ్దముగానుండుసభలో చదివిన తరువాత పాఠశాలకారోజుకు మూసివేయబడెను.

—

హైదరాబాదు ఆయుర్వేద వైద్యసంఘము అష్టమ సాధారణ సమావేశము

పైసంఘముయొక్క సాధారణసమావేశము ౧౭-౩-౩౬ వ తేదీ శుక్రవారం సాయంత్రం సంఘకార్యాలయమున సంఘాధ్యక్షులగు శ్రీమాన్ కవిరాజ డాక్టరు శివవల్లభగా అధ్యక్షతనుజరిగెను. సభకుసభ్యులేగాక పండితులగు ఇతరవైద్యులుకూడ విచ్చేసిరి అందు కొన్నూరు నివాసులును సరస్వతీ బ్రహ్మచర్యాశ్రమాధ్యక్షులగు గొప్పవైద్యవీరులు పండితశ్రీమాన్ భాగవతాచార్యగారుముఖ్యులు పైపండితయాజమాన్యమున కొన్ని ఓషధీపరిశీలనలుజరిగెను కొన్ని ఓషధులను వారుస్వయముగ ఉత్తరహిందూస్థానమునుండి తీసుకొనివచ్చిరి ఈక్రిందిఓషధుల యొక్క నిజస్వరూపములను రసగుణవీర్య విపాకములను వివరింపబడి ఓషధీప్రదర్శనము గావింపబడెను.

ప్రదర్శింపబడిన ఓషధులు - (మొత్తము ౧౬)

[౧] వృద్ధదారు [౨] దేవదారు [౩] వస [౪] అతివిస [౫] మూలగొండి [౬] గజపిప్పలి [౭] తుంగముస్తలు [౮] రేణకలు [౯] కాంచనారపట్ట [౧౦] నాగకేసరములు [౧౧] సరలదేవదారు [౧౨] నేత్రబాల [౧౩] దేవకాంచనము [౧౪] పిన్నపాల [౧౫] విష్ణుక్రాంత [౧౬] అసారూన్ యూనానీ]

ప్రదర్శనాంతమున సంఘాధ్యక్షులు శ్రీమాన్ పండితభాగవతాచార్య వారికి అనేక కృతజ్ఞతావందనములర్పించిరి. తరువాత నాటికార్యక్రమము ప్రారంభింపబడెను ప్రార్థనానంతరము శ్రీయుత డాక్టరు కె. నరసింహమూర్తి ఎల్. ఎమ్, పిగారు "ఇన్ఫ్లుయెంజా" జ్వరమునుగూర్చి ఆంగ్లేయవైద్యశాస్త్రము ప్రకారముగల భేదములను, లక్షణములను, చికిత్సలను, వాటినిరాకుండ కాపాడగలసాధనములను, నివారణోపాయములను చాలవివరముగ ఉపన్యసించిరి.

తరువాత కార్యదర్శి విద్వాన్ తిరువెంకటాచార్యులుగారు ఆయుర్వేద వైద్యశాస్త్రప్రకారముపైవ్యాధి "విషజన్యప్రతిశ్యాయజవాతశ్లేష్మికజ్వరము" అని తెల్పి వానికుండు లక్షణములను సప్రమాణముగ చూపించిరి. ఆంగ్లాయుర్వేదశాస్త్రముల ప్రకారము లక్షణభేదములను సమన్వయింపచి చాలవిదముగ విమర్శించిరి.

తరువాత అధ్యక్షుల యంత్యోపన్యాసమున రెంటిని సమన్వయింగచుచు మధ్యకలిగిన సందేహములను తీర్చివేసిరి. కార్యదర్శిగారు ఓషధీప్రదర్శకులగు పండితులకును సభ్యులకును వందనములర్పించి సభనుముగించిరి.

(సం) డా. ఆచార్య. (ఉపాధ్యక్షుడు)
(పత్రికటనశాఖాధికారి)

నోటు—: ౨౪-౩-౩౬ శుక్రవారంగ ౩ లకు వతేదీని మరలనవమ సమావేశము "న్యూమోనియా" నుగురించిజరిగను. గనుక వైద్యసోదరుసెల్లరను రాప్రార్థితులు.

—

నిజాంరాష్ట్ర ఉన్నత న్యాయస్థాన ప్రధాన న్యాయమూర్తి నవ్వాబ్ మిర్జాయార్‌జంగుబహద్దరుగారు, ఛీఫ్, జస్టిసు, మూడునెలల సెలవుపై ఇంగ్లాండునకువెళ్లి క్రిందటివారము క్షేమముగా హైదరాబాదునకు వాపసు వచ్చినారు.

పురుషుల నేకపత్నీవ్రతులుగ నుంచుటకుశాసనము

గుంటూరుస్త్రీల తీర్మానము

ఈజూలైనెల ౫వ తేదినాడు సాయంత్ర గుంటూరునగరములో స్త్రీల ఒకసభ యొకటిజరిగెను. సుమారు ౩౦౦ మ వచ్చియుండిరి. సభాసమావేశోద్దేశ్యములు ఒక్కభార్యకంటె ఎక్కువమ హమాడకుండునట్లుశాసనము చేయవ అట్లు ద్వితీయవివాహము చేసికొనినపు ను సంఘమునుండి వెలివేయవలెననియు తీర్మానము చేయుటయే ఉపన్యసించిన స్త్రీలు గుంటూరు శారదానికేతన కార్యదర్శిని ఉన్నవలక్ష్మీబాయమ్మ ప్రభృతులు పురుషునిచే వదలబడిన స్త్రీ ఆటువిధవగాక ఇటుకన్యగాక, విధవవలె పురుషుని ఆస్తిలో కొంతభాగమునైనను జీవనాధారముగ పొందలేక నానావస్థల పాలగుచుండుటవలన ఈశాసనము ఒకటిఅవసరమగుచున్నదనిరి. తీర్మానము ఏకగ్రీవముగా నామోదించబడెను. మొదటిభార్యను వదలి రెండవభార్యను వివాహమాడు పద్ధతిని ఇండియాప్రభుత్వమువారేగాక రాష్ట్రప్రభుత్వములును, దేశీయసంస్థానప్రభుత్వములుకూడ నిషేధించవలెనని తీర్మానములో కోరబడెను ఈతీర్మానము అఖిలభారత మహిళాసభలో ప్రవేశపెట్టబడునట.

* * *

౧౩ జూలైనాటి ఆంధ్రపత్రికలో శ్రీమతి చందవవోలు పద్మావతీబాయిగారు గుంటూరుయువతులు తమతీర్మానము నుపసంహరించుకొనుట మంచిదని సూచించుచు, భర్తచేవిడువబడిన స్త్రీ తనమనోవృత్తిని సివిల్‌ప్రొసీజర్ కోడుప్రకారము సంపాదించు కొనవచ్చుననియు, దుర్మార్గముగా స్త్రీని పురుషుడువదలినచో ఇండియన్ పీనల్‌కోడులో కావలసినన్ని చట్టములు సంరక్షణగనున్నవనియు, కొబట్టివేరుగ ఒకక్రొత్తచట్టము అవసరమనియు చెప్పుచున్నారు. పత్రికగల ఇంకొకఆక్షేపణ "భర్తలను ఇట్టిచట్టముల క్రింద కారాగారములకు బంపుట, ఉరిశిక్ష యొసగుట అనుకరణశిక్షయే చట్టశాసనమగునెడల, భర్తల కఠినశిక్షనందజేయు" వారలు "నిర్భాగ్యపు" స్త్రీలుఅనునది.

—

ఎడ్వర్డు చక్రవర్తిగారిపై రివాల్వరు విసరబడుట

ఉత్సవము

ఈ జూలై నెల ౧౬ వ తేదినాడు ఉదయము రాజా ఎడ్వర్డు చక్రవర్తిగారు లండను నగరములోని హైడ్ పార్కులో "ఫుట్ గార్డ్సు" అను బెటాలియనులకు క్రొత్తకల్లర్సు నొసంగు ఉత్సవసందర్భమున ఉపన్యసించుచు, "ఈదినము కవాతు చేయుచున్న మనలో కొద్దిమందికి మాత్రమే ౨౦ ఏండ్లక్రింద జరిగిన ప్రపంచ మహాసంగ్రామ సమయములో అపూర్వభయంకరమైన యుద్ధమువలన మనవిూదపడిన ఘోరమును దాని నెదుర్కొనుటకై మనయందర మొక్కటిగా చేరి యుండుటయు తెలియును. మరియొకసారి ఎప్పుడుగాని అట్టి భయంకరములైన రోజుల నెదుర్కొను అవసరము తరములో సంభవించకుండుగాకయని నేను నా పరిపూర్ణ కోరుచుండుటయేగాక భగవంతుని ప్రార్థించుచుకూడ నున్నాను. మానవులు శాంతిని అపేక్షించుచున్నారు. అనతించిన యుద్ధరంగములందుకూడ కనబడనంతగొప్ప సేవా దక్షతలు శాంతిలోనున్నవి. ఈఉత్సవమునకు చక్రవర్తిగారు తన సోదరుడగు యార్కుడ్యూకుతోకూడ కలసిపోవునప్పుడు చూచుటకై బకింగ్హాం రాచనగరునుండి హైడ్ పార్కువరకు జనులుగుంపులు గుంపులుగా ఇరుపంకల నిలువబడియుండిరి. ఈ ఉత్సవమును చక్రవర్తిగారి తల్లియగు మేరీరాణియు, రాజవంశమండలి ఇతర స్త్రీలునుకూడ చూచియుండిరి.

రివాల్వరు దెబ్బ

...వమునుండి తిరిగి రాజనగరుకు ఊరేగి పోవుచు, చక్రవర్తిగారు కాన్స్టిట్యూషనగరనుండు వెలింగ్టన్ కమానులో పు సమయమున, గుంపులోనుండి ఒక ...ందుక త్రోసికొనివచ్చి ఒక రివాల్వరు చక్రవర్తిగారిపై విసరివేసినట్లు కనపడెను. ఆ రివాల్వరు చక్రవర్తిగారు స్వారిచేయుచున్న గుఱ్ఱముయొక్క ఎడమప్రక్కకు తగిలి, అక్కడినుండి అవల త్రోయబడెను. చక్రవర్తిగారు తిరిగిచూచి ఏమాత్రము అదరక, బెదరక మొదటి ఉత్సవగతి వేగముతోనే నడకను ముందుకుసాగించిరి.

అశ్వారూఢుడైయున్న ఒక పోలీసువాడు వెంటనే గుఱ్ఱమునుండి ఎగిరి ఆముందగము చేసినవానిపైకి దూకి అతనికి ఆమనుష్యుని గుర్తుచూపించిన, ఒక స్త్రీ సహాయముతో అతనిని పట్టుకొనెను. ఇంతలో మరికొందరు పోలీసువారలువచ్చి అతనిని అరెస్టుచేసిరి అతనిని పోలీసు స్టేషనుకు తీసికొనిపోవుచుండగా ఇంకొకడు ఆపోలీసువానికడ్డముగా వచ్చినందున కొంత సంఘర్షణ జరిగెనుకాని, ఆరెండవవాడును అరెస్టుచేయబడెను.

పోలీసు స్టేషనులో అతని వివరములనుగూర్చి విచారించగా అతడు స్కాట్లెండు దేశీయుడనియు, ఐర్లెండు దేశములో బైరోనులో పుట్టినవాడనియు, బాల్యమునుండియు తల్లిదండ్రులతో కూడ గ్లాస్గోలో గోవర్ జిల్లాలో నుంటుండెవనియు, అనేక సంవత్సరములనుండియు లండనులో నివసించుచుండెననియు తేలినది. అతడు సంఘసంస్కారియనియు, చిన్న చిన్న లఘుగ్రంథములను వ్రాసి ప్రకటించువాడనియు అనుచున్నారు. వార్తాపత్రికలకు వార్తలువ్రాసి పంపువాడు అనికూడ అనుచున్నారు. కాని అతనిపేరు జర్నలిస్టుల పేర్లలో కనిపించుటలేదు. అతని పేరు మెక్మ్యాహన్

పోలీసుకోర్టులో అతని పైకాసనమునకు వ్యతిరేకముగా ప్రేటడు అయినను మంచుకొనెను నేను మోపబడెను. అతడు తనకు చక్రవర్తిగారిని చంపవలెనను ఉద్దేశ్యము ఎంతమాత్రము లేదనియు తన అగ్రహమ్ప్రకటనకై అట్లు చేసియుంటినినియు చెప్పెను. ఒక ఖుఫ్యావాడు నిందితుని పోలీసు స్టేషనుకు తీసికొనిపోవుచున్నప్పుడు అతడు "అదంతయు జాన్సైమనుయొక్క తప్పు. నేను క్రిందటిరోజుయే అతనికి వ్రాసి ఈపనియను అతనికి తెలియజేసినిచ్చితిని." అని చెప్పినట్లు చెప్పెను ఆఖుఫ్యావాడు ౫ గదులుగల ఒకరివాల్వరును కొనియుండెను. అందులో నుండు అయిదుగదులలోను నాలుగుగదులలో మాత్రమే మందునింపబడియుండెనని చెప్పెను. మరియు నిందితునివద్ద చక్రవర్తిగారి పోస్టుకార్డుపై చిత్రమొకటియు, ఒక వార్తాపత్రికయు, మరికొందు సాధనకు పనికివచ్చు మందు సామగ్రియు ఉండెననిచెప్పెను

విచారణ ప్రారంభమగుటకు ముందు ఒక పొడుగాటి పెద్దమనుష్యుడు రాగా అతనికి బ్యారిస్టరుకు ఇచ్చుస్థానమును చూపించిరి. అతనిపేరదుగగా అతడు చెప్పక నేనక్కడికి నా సొంతపనిపై వచ్చితినని చెప్పెను

నిందితునిపక్షమున ఒక పోలిసిటరు వాదించెను. మేజస్ట్రేటు నిందితుని ౮ రోజులు పోలీసులవశమున నుంచుటకు ఆజ్ఞనిచ్చెను అంతట నిందితుని కోటునకొరులో పోలీసువారలు బ్రిక్స్టన్ జెయిలుకు తీసికొనిపోయిరి. అతనిని తీసికొనిపోవునపుడు పోలీసుకోర్టుకు ముందు చేరియుచున్న గుంపు నిందితుని పరిహసించుచు కేకలువేసిరి.

బ్రిటిషు రాజుగారిపై రివాల్వరు వేయబడెననువార్తను బ్రిటిషుదేశమంతటను జనులువిన్నప్పుడు మొదట ఆశ్చర్యపడిరి. తర్వాత చక్రవర్తిగారు తప్పించుకొన్నందుకు భగవంతునికి కృతజ్ఞత తెలిపిరి.

ఆశీర్వచనము

మొదట తల్లియగు మేరీరాణి తమ కుమారుడు సుఖముగా దెబ్బతప్పించుకొన్నందుకు ఆశీర్వచనములనంపెను. తర్వాత పార్లమెంటు లార్డ్సుసభలో మేజర్ ఆట్లీగారిప్రశ్నపై బ్రిటిషు ప్రభుత్వపు హోంసెక్రెటరీయగు సర్ జాన్ సైమనుగారువిషయమును తెలుపగా అందరును సంతోషించి భగవంతునికి కృతజ్ఞతను తెలిపిరి

లండన్ సినీమాహాలులో "రాజును భగవంతుడు రక్షించుగాక" అను ప్రార్థన చేయబడెను.

ఫ్రాన్సు ప్రభుత్వాధ్యక్షుడగు లీబ్రన్గారు ఇటలీడిక్టేటరు అగుముసోలినిగారును, జర్మనీ డిక్టేటరులగు హిట్లర్గారును, భారతదేశప్రథమ వైస్రాయిఅగు లిన్లిత్గోగారును—చక్రవర్తిగారు సుఖముగ తప్పించుకొనినందుకు తమసంతోషమును చక్రవర్తిగారికి తెలియచేసిరి. ఇట్లే అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్ర ప్రభుత్వము ఇతరరాజ్యముల ప్రభుత్వములనుండియు చక్రవర్తిగారికి సంతోషప్రకటనలు చేరుచున్నవి.

మ. ఘ. వ. నిజాంప్రభువుగారును, హైద్రాబాదు పురపాలకసంఘమువారును కూడ తమతమసంతోష ప్రకటనలను పంపినారు.

భారతదేశవ్యవసాయ సమస్యలు

వైస్రాయిలిన్లిత్గోగారి సూచనలు

సామ్రాజ్యవ్యవసాయ పరిశోధనసంఘము యొక్క సమావేశమునకు ... వ తేదినాడు ప్రారంభోత్సవమును జరుపుచు వైస్రాయి లిన్లిత్గోగారు వ్యవసాయమునకు సంబంధించిన శాస్త్రవిషయములను అందరికిని తెల్లడిచేయుట చాలఅవసరమని సూచించిరి. దేశమునందు ధాన్యములకు పైరుజాతులను అభివృద్ధిపరచి అమ్ముటకై ఇపుడు సామ్రాజ్యవ్యవసాయ పరిశోధక మండలివారు చేయుచున్నకృషిని మెచ్చుకొనిరి.

పశుజాతులను ఉత్తమదశకు తెచ్చువిషయమును గూర్చిచెప్పుచు, వైస్రాయిగారు ముక్తేసరులోని కేంద్రపశువైద్యపరిశోధన సంస్థకు అనుబంధముగా ప్రతిరాష్ట్రములోను ఒక్కొక్క పశు వైద్య పరిశోధనశాఖ కొరకు ఉంచుటచే పశురోగములను గూర్చి పరిశోధనా ప్రవిజ్ఞానము, పూర్వముకంటె ... హెచ్చినది. జయప్రదమైనదని సంతోషమును ప్రకటించిరి. ఏతత్ఫలితముగా గ్రామములలో ... జరిగినపరిశోధనల వలని ఫలితములను పొందుటకుజనులు ముందుకువచ్చుచున్నారు.

తమ ఉపన్యాసమును ముగించుచు వైస్రాయిగారు ... కలెక్టరులకును ఇతరప్రభుత్వోద్యోగులకును సంబంధము పూర్వముకంటె ఎక్కువకావలయునని సూచించిరి. అట్లైనచో వ్యవసాయాభివృద్ధియు గ్రామప్రజల సకలవిధములైన అభివృద్ధియునులభసాధ్యము లగుననిసూచించిరి.

కన్యాలాల్ గౌబాగారికి రూ౨౦౦ వేల జమానతు కట్టుటకై ఆజ్ఞ

కన్యాలాల్ గౌబాగారు ... వారు విశ్వాసములో అప్పగించబడిన దానిని అపహరించుటకు కుట్ర—నుకరెండు నేరములక్రింద ఆరోపణచేయబడిరి. కౌన్సిలు సీటే మేజస్ట్రేటు గౌబాగారికి రూ ౨౦౦౦౦ జమానతు చెల్లించునట్లు ఆజ్ఞాపించిరి. ... ముసల్మానులకు ... గౌబాగారిని విడిపించుటకై జమానతును ... వచ్చిరి. దానిని ఆమోదించి మేజిస్ట్రేటుగారు వారిని జామీను ... విడిచిపెట్టిరి

జైలులో నున్నలకొంములోవారు విచారింపజేయ వలెనని ... జైలులోని ఒక ఆస్పత్రి గదిలో నుంచబడిరి.

కర్నూలుజాగీరు వివాదము

(మాల్గుజారి మోతెమద్ గారి ఎదుట)

కర్నూలు రాజవంశీయుడగు నవాబు అన్వరీఖాన్ గారి వారసులగుటచే నవాబు దోస్తు మహమ్మదుఖాన్ గారికి వచ్చిన అంగరక్షక సైనిక పోషణార్థపు జాగీరులలో తనకు మూడవ వంతుభాగము కావలెనని దోస్తు మహమ్మదుఖాన్ గారిసోదరి షాహజాదిబేగంగారు వాదించి సహాయ కార్యదర్శి (జాయింటు సెక్రెటరీ) గారివద్ద గెలిచినపిమ్మట సోదరుడు మాల్గుజారీ కార్యదర్శియు ఇప్పుడు ఆశాఖ మంత్రియునగు ఆర్. యం. క్రోస్టన్, ఐ.సి.యస్. గారివద్ద మురాఫా చేసియుండెను. ఈవ్యవహారములో ఉభయపక్షవాదములను క్రోస్టన్ గారు వినుట ఇపుడే పూర్తియైనట్లు "హైద్రాబాదు బులెటిను"పత్రికలో వార్త ప్రకటింపబడినది.

దోస్తుమహమ్మదుఖాన్ గారి వంశములో సాధారణమైన జాగీర్లే గాక, పూర్వము జాగీర్దారు యొక్క అంగరక్షకులగు సైనికుల పోషణార్థమై ఒసగబడియుండిన జాగీర్లుకూడ కలవు. ఇవి నవాబు అన్వరుఖాన్ గారి జీవితకాలములోనే ప్రభుత్వముచే తీసికొనబడెను. నవాబు దోస్తుమహమ్మదుఖాన్ గారు ప్రభుత్వాజ్ఞను రద్దుచేసి ఆజాగీరులను తనపేర స్థిరపరచవలెనని వాదించగా అతియాత్ కమిటీవారు తాముచేయగలిగినదంతయు జాగీర్లను తిరిగి జాగీరుదారుకు చేర్పవలసినదని మ.ఘ.వ. నిజాం ప్రభువుగారికి శిఫారసు చేయుటమాత్రమేనని తీర్పుచెప్పిరి. శాహెబ్జాదీ ఎట్వారి అభిప్రాయము నిజాంప్రభువుగారికి పంపబడకపూర్వమే షాహజాదిబేగంగారు ఆజాగీర్లలో తనకు మూడవవంతుభాగము రావలసియున్నదని అతియాతు కమిటీకి దరఖాస్తుపెట్టిరి. అతియాత్ కమిటీ వారు తమశిఫారసును నిజాం ప్రభువుగారు అంగీకరింతురో అంగీకరించరో యను సంశయములో ఆదరఖాస్తు విషయమును విచారించుటకు సమయముగాదనిరి.

ప్రభువుగారు అతియాతుకమిటీవారి శిఫారసును వామోదించుచు ఫర్మానుజారిచేసిరి. దానిపై షాహజాదిబేగంగారు ఈసారి ఆజాగీర్లలో తనహక్కులకై జాయింటుసెక్రెటరీవద్ద దరఖాస్తుపెట్టుకొనెను. తీర్పు ఆమెపక్షమయ్యెను. అందుపై దోస్తుమహమ్మదుఖాన్ గారుమురాఫా చేయుగా అది క్రోస్టన్ గారివద్దకు విచారణకువచ్చెను.

మురాఫా చేసినవారి పక్షమున దివాన్ బహదర్ యస్. అరవముదయ్యంగారును, మౌల్వీ ఘయిజుద్దీన్, మీర్ అక్బర్ ఆలీఖాన్ గారును, గోవిందరావు గంగాఖేడ్కర్ గారును వాదించిరి. షాహజాదిబేగంగారి పక్షమున ఆర్. యస్ నాయక్ గారును, రాయ దేవిదాస్ గారును వాదించిరి.

(ప్రభువుగారి) ఫర్మానులో ఇతరజాగీర్లనుండి గరక్షక సైనిక పోషణార్థమైన జాగీర్లను భేదము స్పష్టముగ చెప్పబడుటచేతను, అన్వార్ ఖాన్ గారి వారసులైన ఇబ్రాహీం అలీఖాన్ గారికి వారసులైనందువల్ల దోస్తుమహమ్మద్ ఖాన్ గారికివచ్చిన జాగీరులలోమాత్రమే షాహజాదిబేగంగారికి వంతుభాగమునకు హక్కుగలదనియు ఫర్మానులో చెప్పబడియుండుటచేతను ఇబ్రాహీం అలీఖాన్ గారికాలములో ఈ సైనికపోషణజాగీర్లు వారికిలేకుండుటచేతను షహజాదిబేగంగారికి జాగీర్లలో భాగముపడు హక్కులేదని అరవముదయ్యంగారు వాదించిరి.

రామచంద్రనాయక్ గారు రెండువిధములైన జాగీర్లనుగూర్చి ఫర్మానులో ప్రయోగించబడిన మాటలభేదము అంతముఖ్యముకాదని వాదించిరి.

ఇంకను తీర్పుచెప్పవలెను

విషవాయువర్షణ కవచములకై ౨౫౨ వేల ఖర్చు

బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు మరల ఏదోగొప్ప మహాసంగ్రామము ప్రపంచమును కబళించను న్నట్లే యూహించుచున్నారని వారు సైనికవిషయములపైచేయు ఖర్చుయొక్క హెచ్చింపులు సూచించుచున్నవి. గతసంచికలో విమానములను, యుద్ధవాహనము ఎంత హెచ్చినదో సూచింపబడినది ఇప్పుడు మరియొకక్రొత్త ఖర్చుప్రకటింపబడినది విషవాయువుల బాధతగులకుండ చేయుటకై ఉపయోగించు శిరఃకవచముల ను తయారుచేయుటకుగాను ౨౫౨ వేలపౌనులు ప్రత్యేకింపబడినవి ఈకవచములను తయారుచేయించి దేశములోనంతటను అక్కడక్కడ కొన్నికేంద్రములలో జాగ్రత్తగాఉంచి ఆవసరమైనపుడు ప్రజలకు పంచిపెట్టుదురు. ఈకవచముల నుపయోగించువిధముకూడ ప్రజలకు నేర్పుటకును ఖర్చులకుగాను ఇదివరకు మంజూరు చేయబడిన ౨౫౦ వేల పౌనులు గాక మరియొకలక్ష పౌనుల మంజూరుచేయబడినవి.

స్పెయినులో అల్లరు

స్పెయినులో కొందరు ప్రజాయత్త పరిపాలనావిధానమును నిర్మూలించదలచి పోయినవారమంతయు అల్లరులు చేసిరి అల్లరులు ఇంతవరకును ఆగలేదు వీరలు ఫాసిస్టులు. ఫాసిస్టులు ఒకవిధముగా స్వాతంత్ర్యపిపాసాపీడితులైన సైనికసిద్ధాంతులు వీరు స్పెయినుదేశ ప్రభుత్వమును వశపరచుకొనుటకై అల్లరులు ప్రారంభించిరి. వీరికి ప్రతికూలురైన సోషలిస్టులతోను. ప్రభుత్వపక్షమువారి పోలీసులతోను సైనికులతోను ఈ ఫాసిస్టులకు సంఘర్షణలు జరుగుచున్నవి ప్రభుత్వమువారు ఎక్కడను టెలిఫోనుల సౌకర్యమును ఫాసిస్టులకు లేకుండచేసిరట.

డార్డెనల్సుసంభాషణల ముగింపు

రెండువారములు గాలిలోచించిలోచించి మాంట్రోసమావేశమైన బ్రిటను, ఫ్రాన్సుమున్నగుదేశముల ప్రతినిధులు ఏకాభిప్రాయమునకు వచ్చిరి. డార్డెనల్స్ సంధివిషయమై ఈరాజ్యములన్నియు చేసికొనిన ఒడంబడిక మొదటిసారి ఆమోదించబడినది. ఈఒడంబడికప్రకారముతుర్కీ ఉభయపక్షములకును చేరక ముఖ్యస్థముగనుండు ఏయుద్ధములోగాని, జాతిసమితియొక్క తీర్మానముల ననుసరించి రావలసినవారలకుదప్ప తక్కిన యుద్ధపక్షములవారికి ఎవరికిని డార్డెనల్సుసంధిలో ప్రవేశముఉండజాలదు. కోటలుకట్టబడియున్న ప్రదేశములపై విమానములు ఎగురరాదనికూడ అంగీకరించుకొనిరి.

ఈ ఒడంబడికపై మాంట్రియో సమావేశమునకు హాజరైయుండిన వివిధరాజ్యముల వారలును సంతకములుచేయుదురు. ఇటలీనికూడ చేయనిచ్చుటకు తీర్మానించుకొనిరి. కాని ఇటలీ చేరకున్నను అధమపక్షము అరు రాజ్యములు అంగీకరించిన వెంటనే ఒడంబడిక అమలుపరచబడునట.

బ్రిటీషువారు ఇదివరకే మెడిటరేనియన్ సముద్రప్రాంతపు రాజ్యములకు వేరువేరుగాను తాత్కాలికముగాను ఇవ్వబడిన వాగ్దానములు డార్డెనల్సుసంధి ఒడంబడికకు బాధకములు కావాయని పార్లమెంటులో ఒకరడిగిన ప్రశ్నకు ప్రధానమంత్రి బాల్డ్విను గారు, అట్టి భయమేమియు లేదని సమాధానమిచ్చిరట.

బ్రిటిషువారు మాల్టాను వదలరు

బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు పోయిన ఎండాకాలములో మాల్టాలో జనులను అక్కడినుండి లేచిపొమ్మని చెప్పుటకుతలపెట్టిరి అవిషయమై మరల ఈ జూలై ౧౫ వతేదినాడు బ్రిటిషు పార్లమెంటు లార్డ్సు సభలో ఒక సభ్యుడడిగిన ప్రశ్నకు ప్రభుత్వపక్షమున సమాధానమిచ్చుచు లార్డ్ప్లిమత్ గారు మాల్టాదీవులను వదలి మెడిటరేనియనులో ఇంకొక రక్షణస్థానము చూచుకొనుమాట లేనేలేదనియు, బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు మాల్టాలో సేనల ఏర్పాట్లను సంపూర్ణముగ చేసెదరనియు చెప్పిరి.

బజారు ధరలు

దడువైరామనగారు

(హైద్రాబాదు ఉస్మానుగంజు)
ధాతనామసం॥ శ్రావణశు॥౧ ఆదివారం
పల్లా 1కి రు. అ. ప

బన్సీ గోధుమలు		,,	౧౮-౧౫
గోధుమలు జెలాల్యా మొ॥		,,	౧౮౪-౧౫
బియ్యముదొడ్డువి క్రొ॥మొ॥		,,	౧-౬౪-౧౩
,, నానకురాంలు క్రొత్తవి		,,	౧౮-౧౮
,, నానకరాంలు పాతవి		,,	౧౬౪-౧౭
,, కాశిపిచోడీలు		,,	౧౭-౨౪
,, శ్రీపింబారలుకొత్తవి		,,	౧౫౪-౧౬
,, రామసాగరాలుకొత్తవి		,,	౧౮-౧౮
,, డిటో పా॥		,,	౧౫-౧౫
,, షిచోడీలు		,,	౨౮-౨౬
,, అమర్ సర్ సన్నబియ్యం		,,	౩౫-౪౦
,, మోతిమారు బియ్యం		,,	౩౬-౩౭
కందులు	పెద్దవి	,,	౯-౯౪
కందిపప్పు	పెద్దది	,,	౧౮-౧౮
పచ్చపెసలు		,,	౧౦-౧౦
పచ్చపెసరపప్పు		,,	౧౮౪-౧౫
నల్లపెసలు		,,	౯-౯
మినుములు		,,	౯-౯౪
మినప పప్పు		,,	౧౮౪-౧౫
ఉలవలు		,,	౭-౭౪
జొన్నలు		,,	౯౪-౧౦
శెనగలు		,,	౧-౭౪-౧-౭౪
సెనగలు	కొత్తవి	,,	౧౦౪-౧౧
వుప్పు		,,	౧-౨-౧-౨
తవుడు		,,	౩-౩౧
పత్తిగింజలు		,,	౬౪-౭
ఆటచందలు		,,	౯-౯౭
ఆనుములు		,,	౯౪-౯
బటానాలు		,,	౯౭-౯౪
తెల్లనువ్వులు		,,	౨-౭౪-౨౩
బెల్లము		,,	౯-౧౦
ఎఱ్ఱ చక్కెర		,,	౧౮౪-౧౫
తెల్ల చక్కెర		,,	౧-౨-౧-[illegible]
వేరుసెనగ	చిన్నవి	,,	౧౯-[illegible]
పసుపు		,,	౧౧౪-[illegible]
మిరప కాయలు		,,	౨౦-[illegible]
చింతపండు క్రొ॥ మొ॥		,,	౧౯-[illegible]
అల్లం	12సేర్లకు మొదలు		౩౪-[illegible]
నెయ్యి	40 సేర్లకు		౪౧-౪-[illegible]
వుల్లిగడ్డ	పల్లా1కి		౫-౫
యెల్లిగడ్డ	12 సే॥		౩-౩
వేరుసెనగనూనె			౪-౪
చింతపండు పాతది	పల్లా ౧కి		౧౧-౧-
కుసుములు			౧౦-౧౦
గడ్డినువ్వులు			౧౫-౧౬
తైదలు	పల్లా ౧ కి		౭-౭౪
ధనియాలు	మణి॥ కింగ౬		౧౪౭-౧౪
మెంతులు మం॥			౨౪-౨౪
సొంపు	కి॥ ౪౦		౯౪-౧౦
కొర్రలుతెల్లవి	,,		౯-౯
సోమ	,,		౧౪-౧౪౭
ఆముదాలు			౧౮-౧౮౪
అవాలు	,,		౨౭-౨౪
వెండి	౧౦౦ తు॥		౫౯-౫౯౪
బంగారము	తు౧ కి		౪౧౪-౪-౨
సవరను	,,		౨౬౪-౨౬౪

జాతిసమితినుండి భారత దేశము విడిపోవలెను

దేశమంతటను సభలలో ప్రబోధము

ఈజులై ౧౬వతేదినాడు దేశమంతటను ఇటలీ అబిసీనియాకుచేసిన అన్యాయమునునిందించుటకును, జాతిసమితినుండి భారతదేశము విడిపోవలెనని ప్రబోధించుటకును సభలుజరిగినవి. ఈ సభలు అఖిలభారతి కాంగ్రెసు సోషలిస్టుపక్షముయొక్క సూచన ప్రకారము జరుపబడినవి

మధ్యరాష్ట్ర ప్రభుత్వము, నిజాం ప్రభుత్వము పడిన పొరపాట్లు

రైతులకు మిక్కిలి నష్టము

రెంటి వ్యవసాయ శాఖలను పూర్తిగా సంస్కరించవలసిన అవసరము

నాగపూరు (మెయిలులో)

"౧౯౩౪-౩౫ సంగిలో మధ్యరాష్ట్ర ప్రభుత్వము చేతను, మరియు నిజాంగారి ప్రభుత్వము చేతను అప్పుడప్పుడు ప్రకటించబడిన ఉత్పత్తి పంట అంచనాలు వర్తకులకు క్షేమమార్గమున సహాయకారులగుటకు బదులు వ్యవసాయకులను నాశము చేసినవని ఇక్కడి పత్రిక యొకటి ఆక్షేపించుచున్నది" అని ౧౫ తేది నాటి బొంబాయి క్రానికల్ పత్రికలో దాని స్వకీయ విలేఖరి పంపిన ఒక లేఖలో నున్నది. ఆ లేఖ యింకను ఈక్రిందివిధముగ నున్నది.

"మొదటి ఉదాహరణ: మధ్యరాష్ట్ర ప్రభుత్వమువారి మొదటి అంచనా ౧౯౩౪-౩౫ వ సం॥ములో ౨౪౫,౦౦౦ బేళ్ళ ప్రత్తి అనగా పూర్వ సంవత్సరములో కంటె [౧౯౩౩-౩౪] నూటికి ౧౭ వంతులు ఎక్కువ పండునని సూచించెను. ఈ అంచనా సంపూర్ణముగా సర్కారు అధికారులచే పంపబడిన నివేదికలపై ఆధారపడియుండెననియూ, పంటలు సరిగా పండలేదను కారణముచే భూమిపన్ను తగ్గించవలసినదని మొఱపెట్టుకొనుటకై బజారులో సంతకము జరుపబడిన అనేకములైన చిన్న, పెద్ద సభల ఘోషలను, అంచనాలను తయారు చేసినవారలు సరకుగానకేదనియూ-అనుచున్నారు.

ఈప్రకారము ప్రమాదకరములైన అంచనాలను తయారుచేయుటలో నిజాం ప్రభుత్వమువారు మధ్యరాష్ట్ర ప్రభుత్వమువారిని మించి వారు పూర్వ సంవత్సరములో కంటె ౧౯౩౪-౩౫ నూటికి ౩౭ వంతుల ప్రత్తిపంట హెచ్చునని ప్రకటించిరి. ఈఅంచనాలచ్చే ప్రత్తిధర డిసెంబరు ౧౭ వ తేదినాడు మొదటి అంచనా ప్రకటించబడిన తేది) రూ ౨౦౫ లుండినటువంటిది తర్వాత రెండు నెలలలోనే రూ. ౧౭౨లకు పడిపోయెను. ఈలోగానే ప్రభుత్వోద్యోగులును, అప్పులిచ్చియుండినవారలును తమతమ బాకీలను రాబట్టుకొనిరి. దానికై వ్యవసాయకుడు తనధాన్యమును తక్కువధరకు అమ్ముకలసివచ్చెను.

తప్పు దిద్దుకొనుట

మధ్యరాష్ట్ర ప్రభుత్వమువారు ౧౫ ఫిబ్రవరి నాడు నిద్రనుండి లేచి, మొదటి అంచనాను దిద్దుచు, ౨౪౪,౦౦౦ బేళ్ళప్రత్తి, అనగా మొదటి అంచనాకంటె ౧౦,౦౦౦ బేళ్లు తక్కువ పండునని. ఈసారి ఉత్పత్తిధర ఎక్కి పోవారంభించెను. కాని ప్రతిఘటించుటకాని వర్తకమున్నట్లు ప్రత్యయుండినకదా పంటపోయెనని ౧౯౩౫ నవంబరు ఆఖరుకు తెలుపబడినదికాని అధికారులు తమతప్పు దిద్దుకొనుటకు రెండునెలలుపట్టెను. ఇందుచే వ్యవసాయకులకు చెప్పరాని కష్టనష్టములు కలిగెను. క్రమా ప్రత్తిధర హెచ్చుచు ౩ జనవరినాడు ఖండికి రూ ౨౧౦ లవద్ద నిలిచెను. కాని హెచ్చినట్లు వ్యవసాయకునికి తెలియరాదు సరుకులేనందున ఒక్క దమ్మిడీలాభమూ కలుగలేదు, మధ్య వ్యాపారులు, బ్రోకర్లును, ప్రతివ్యాపారస్థు ఊహగాండ్రును అపరిమితలాభములను పొందిరి.

నిజాం ప్రభుత్వమువారు తమతప్పును దిద్దుకొనక ఉండినారు. రెండవసారి అంచనాలో పంట ౬౭౨,౦౦౦ బేళ్ళప్రత్తి అగుననియు, మొదటి అంచనాలో చెప్పబడినట్లు ౬౮౫,౦౦౦ బేళ్లుకాదనియు ఫిబ్రవరి ౨౫ వ తేదినాడు ప్రకటించిరి. ఇంతవరకు పిమ్మట్రము కారణము తెలియలేదు. దీనివలన రైతులకు చాల నష్టమాకలిగెను మరియెందు సెలవైనతర్వాత గాని ప్రభుత్వమువారు అతప్పును దిద్దుకొనలేదు. ౨౭ ఏప్రిలునాడు నిజాం ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించిన అంచనాలో ౫౬౯,౦౦౦ బేళ్ళ ప్రత్తి అనగా రెండవ అంచనాకంటె ౫౩౦౦౦ బేళ్లు తక్కువకావచ్చునని సూచించిరి.

మూడవఅంచనా దానికంటె ముందుది ఎంత అధ్వాన్నముగనుండెనో అంత అధ్వాన్నముగనుండెనని స్థానికపత్రిక అనుచున్నది. ఏలనగా ప్రత్తిపంటకాలము పూర్తి అయిపోయినను, నిజాంరాష్ట్రములో ప్రత్తియంత్రములలో ఒత్తబడినబేళ్లు ౬౫౬,౦౦౦ కు మించలేదు. ఈప్రకారము ౧౯౩౪-౩౫ లో వాస్తవముగాపండిన ప్రత్తిపంట రెండవ అంచనాకంటె నూటికి ౫౭ వంతుల తక్కువ.

కాబట్టి ఆ స్థానికపత్రిక సూచించున దేమనగా రెండు ప్రభుత్వములవారును తమతమ వ్యవసాయశాఖలను పూర్తిగాసంస్కరించి వర్తకులకును, రైతులకును తమ అంచనాలు సరియైనవను విశ్వాసమును కలిగించవలెను. ఈరెండు ప్రభుత్వముల అంచనాల అంకెలు రైతులను నాశనముచేయుటలో ప్రకృతి క్రౌర్యమును మించినవైనవి. కాబట్టి రైతులకు భూమిపన్ను మాఫీచేసి నష్టమును కట్టియిచ్చుట ముఖ్యావసరమై యున్నది."

జాతీయ గ్రంథమండలి

సంపాదకులలో పండిత జవహర్లాలు

ఒక [illegible]

భారతదేశమునకు సంబంధించిన రాజకీయ ఆర్థిక సమస్యలనుగూర్చి మంచి పరిశోధనచేసి శాస్త్రీయమైన అభిప్రాయముల నిచ్చు గ్రంథములను ప్రకటించుటకై త్వరలో ఒక "జాతీయ గ్రంథమండలి" ఏర్పడగలదని రూఢిగా తెలియుచున్నట్లు "హిందూస్థాన్ టైమ్సు" పత్రికాధిపతి తెలియుచున్నది పండితజవహర్లాల్ నెహ్రూ, ప్రొఫెసర్ కె. టి. షా, ప్రొఫెసర్ శిక్ నారాయణ్ [లాహోర్], డాక్టర్ జకీరహుసేన్ [డాక్టర్ అన్సారీగారి సమయా ముల్లియా ప్రిన్సిపాలు]—వీరు సంపాదకులు గనుండి, శాస్త్రీయముగ పరిశోధనచేసి కనుక గా కొన్ని గ్రంథములను వ్రాసి ప్రకటించగలరు. పతి గ్రంథమునకు ౨౫౦ పుటలుండును. ఏటేటా కొన్ని గ్రంథములు ప్రకటించబడును. ఇట్లు గ్రంథమాలయొక్క సంఘమువారు తప్పకచేయుదురు. పరిశోధనలను చేయుటకును కొందరిని నియోగింతురు. ఇప్పుడు ఢిల్లీలోనుండు ఒక క్రొత్త ఆర్థిక పండితుని సంఘకార్యదర్శిగా నియమించెదరట.

మొదటుమూడు ౧౦ వేల రూపాయల మూలధనముతో పని ప్రారంభింతురట. మొదట ప్రతిసంవత్సరము ౧౫ మొదలుకొని ౨౦ వేల రూపాయలవరకు ఖర్చుచేయవలెనని యుండుటచే బహుశా వారోవ్రు ఈ ఆరంభదశ కాలములోనే పని ప్రారంభము కావచ్చును.

సంపాదకుల మొదటిసమావేశము ఈ నెల ఆఖరులోగా జరుగవచ్చును.

ఈయోజన ప్రణాళికయు పండిత జవహర్లాలు, కె. టి. షాగారల బుద్ధులలో పుట్టినదే.

నోటీసు

ఇందుమూలముగా తెలియజేయునది యేమనగా దిగువ ఉదహరించబడిన శంకరరావుభార్య సుందరాబాయి అను నామెను శ్రీనివాసు అనువాడు నా కులపల్లి తాలూకె మహబూబు నగరు సుమారు ౬౦ తులముల బంగారం, రు ౩౦౦లు నగదు, ౧౦౦ తులములవెండి సహా లేవదీసుకొని పోయినాడు. వారిని గిరఫ్తారి చేసినట్లయితే బహుమతి యివ్వబడును. ఆమె వయస్సు ౨౩ సంవత్సరములు, చామనిచ్ఛాయది, కండ్లు పెద్దవి. లావుటి మనిషి. అతని వయస్సు ౨౫ సంవత్సరములు, చామనిచ్ఛాయ, కుడిచేతిపైన పచ్చబొ ట్టున్నది. వానితమ్ముడు రాజేశ్వరు అనువాడు వానివెంబడియున్నాడు 15 సంవత్సరముల వయస్సుగలవాడు వాని యెడమచేతిమీద కాలినగుర్తువున్నది.

తెలుపగోరువారు:—

శంకరరావు పట్వారి

సంగపల్లి

కలపగూరు తాలూక

జిల్లా మెదకు

మైసూరు యోగవేత్తకు అమెరికా దేశమునకు ఆహ్వానము

మైసూరులోని కృష్ణమాచార్యుల వారి యోగశాల గొప్ప పేరుపడెను. అక్కడనుండి అనేకులు యోగాభ్యాసమును నేర్చుకొనుచున్నారు. రాజ వంశీయులుకూడ నేర్చుకొనుచున్నారు. అనేకులు రోగులువచ్చి తమతమ రోగ నివారణమునకై యోగాసనములను నేర్చుకొని పోవుచున్నారు. ఇతరవైద్యులు నయముచేయుటకు సాధ్యముకానిరోగములు నివారించుకొనుచున్నారు. యోగవిద్యతో గొప్ప గొప్ప ప్రకృతివైద్యులకు చేయుటకు సాధ్యముకాని కొన్నిరోగములను కృష్ణమాచార్యులవారు కుదిర్చి మంచిఖ్యాతిపొందిరి.

ఈమధ్య అమెరికా దేశ డాక్టరులకు ప్రోత్సాహము, అక్కడినుండి అనేకులు ఈయోగశాలకువచ్చి చూచిపోయిరి. ఈ వచ్చినవారిలో ఒకరు అమెరికా దేశీయుడును, బ్రౌన్ అను పేరుగలవారలు. వారలు తమతో కూడ నొకయంత్రమును తెచ్చిరి. ఆయంత్రముతో [illegible] క్రమము ఆవశ్యకమగు సంపూర్ణముగా అపూర్వమైన విషయమును పరిశీలించిరి. ఎవరివద్ద పరీక్షించినను గుండె కొట్టుకొనుచున్నట్లు కనపడెను గాని, [illegible] కనపడలేదు. వారు మైసూరు యోగశాలలో కృష్ణమాచార్యులగారిని పరీక్షించగా సంపూర్ణముగా ౧౪ నిమిషముల కాలము ఆగియుండెను. వారిద్దరును కృష్ణమాచార్యులవారిని అమెరికాకు పిలుచుకొని పోవ తహతహలాడిరి. ఎంతో ప్రయత్నము చేసిరి. కాని కృష్ణమాచార్యులవారు ఎంతమాత్రము రానని "నేను మొదట నాదేశీయులకు సేవచేయవలెనని యున్నది. ఇంకెక్కడనో ధనమునకై పోయియుండుటకంటె ఇక్కడనే దరిద్రుడనై యుండుటయే నా అభీష్టము." అనిరి.

ఇపుడు వారి శిష్యులు రంగనాధదేశికాచార్యగారు రెండువారములక్రింద మదరాసులో జరిగిన ప్రకృతివైద్యసంఘ సమావేశమునందు యోగాసనములను ప్రదర్శించిరి. వారు యోగమునుగూర్చి ప్రచారము చేయదలచిరి. వీరును యోగాసనములలో మంచి శిక్షణ పొందినవారు. వీరిగురువులు కృష్ణమాచార్యులవారి జీవితము చాలచిత్రము. వారు తమ ౧౮వ ఏట మైసూరువదలి హిమాలయ పర్వతములకు పోయి అక్కడ అనేక యోగాసనములు తెలిసిన రామమోహన బ్రహ్మచారియను గొప్పతపస్వివద్దచేరి యోగాసనములను నేర్చుకొనిరి, తర్వాత కాశీ విద్యాపీఠముచేరి వేదాంతము, తర్కము, సాహిత్యముల ముందు ఆచార్య బిరుదము ౧౯౩౨ లో సంపాదించి మైసూరుకువచ్చిరి. వారి గొప్పతనము మైసూరు మహారాజాగారి దృష్టికివచ్చుటచే స్థాపింపబడినది యోగశాల.

స్త్రీజన ప్రబోధము

ఆంధ్ర విద్యార్థినికి సహాయము

[ఒక విద్యాభిమాని]

శ్రీ లక్ష్మీబాయి ఘటకేశ్వరము (N.S Ry.) వాస్తవ్యురాలు, వితంతువు: సుమారు ఏనిమిది వత్సరముల క్రిందట విద్యార్జనమునకై గుంటూరులోని శ్రీ శారదా నికేతనమునకు వెళ్లియుండెను. అచ్చట ఉదారహృదయులగు ఉన్నవదంపతుల ఆశ్రయమున జదివి "సాహితీ" పరీక్షయందుత్తీర్ణయై "విదుషీ" పరీక్షకై కొంతకాలము విద్యాభ్యాసించెను. అటుతరువాత, చిత్రలేఖనముపై అభిరుచియుండినందున దానిలో వృద్ధిగాంచుటకై ఒక ఉదారాశయుని వలన, విద్యార్థి వేతనమును పొంది, మద్రాసులో నున్న గవర్నమెంటు స్కూల్ ఆఫ్ ఆర్ట్సు అండు క్రాఫ్ట్సు (Govt School of Arts and Crafts)లో ప్రవేశించి రెండుసంవత్సరముల కోర్సు పూర్తి చేసికొనిన పిమ్మట మూడవ సంవత్సరమునకు హైదరాబాదులో ప్రభుత్వమువారి యొక్కయు, దేశసోదరుల యొక్కయు సహాయము వేడెను.

ఈమె ఈసందర్భమున నాజిం తాలీమాతు గారిని, విద్యామంత్రిగారిని, పారిశ్రామిక శాఖా కార్యదర్శిగారిని దర్శించి దరఖాస్తులు ఒకవిద్యార్థినీవేతనము నిప్పించవలసిన కోరుచు దాఖలుచేసెను. కాని సంవత్సరకాలమైనను ఫలముకలుగలేదు. మహోదారులగు రాజా బహద్దరు వేంకటరామారెడ్డి ఓ. బి. ఇ. గారు కొంత ద్రవ్యసహాయము నొనర్చిరి. శ్రీరంగ అతఉన్న వసుబ్బారావుగారు ఉదారముగ ప్రతి నెల వ్యయములు దాదాపు సంవత్సరమువరకు సహాయము చేసిరి. విఖ్యాతులగు మునగాల జమీందారు రాజా నాయని వేంకటరంగారావు బహద్దరుగారు మదరాసులోని తమ దివ్యభవనమున నొక గదినొసగి కొంతకాలము అమూల్యసహాయ మొనర్చియుండిరి. ఎట్లెట్లో మూడవ సంవత్సరము కోర్సు పూర్తియైనది!

ఇక నాల్గవ సంవత్సరము జరుగవలసి యుండెను. దీనికై ఈవిద్యార్థిని మూల విద్యామంత్రి మొదలగువారి కొరకు దర్శనము విద్యార్థినీ వేతనమునకై చేసెను. ఎండకాలపు సెలవులు పూర్తియైనందున మదరాసులోని పాఠశాల తెరువబడినది. త్వరగా వెళ్లవలసి యుండెను మూడవ సంవత్సరము సహాయముచేసిన దాతలను మరల బాధించుట సమంజసముగాగాని, ఫలకారిగా గాని లేనందున, ఇటీవల నీమె, మా, సయ్యదు మెహిదీ నా॥ బాబె సాలుకూమతు గారి యొక్కయు, వారి బేగంసాహెబా యొక్కయు దర్శనము చేయుగా వారిరువురును సమకుగల గాఢమగు స్త్రీవిద్యాభిమానముచే ప్రేరితులై ఉదారభావోపేతులును, విద్యాపోషకులునునగు మన ప్రధానమంత్రిగారగు మహారాజా సర్ కిషన్ ప్రసాదు గారి దర్శనమగునట్లు ఏర్పాటుచేసిరి. శ్రీ మహారాజు గారు ఈమె వ్రాసిన చిత్తరువులను చూచి చాల ఆనందించిరి. అందులో "నిరీక్షణ" "పర్యావసు" అను రెండింటిని, మరియొక మూడవదానిని చూచి మెచ్చుకొని తమకిమ్మని కోరిరి. లక్ష్మీబాయిగారు సంతోషపూర్వకముగాను, కృతజ్ఞతాసూచకముగాను గాని వి శ్రీప్రభు మాత్యుల కర్పించిరి. శ్రీ మెయు మహారాజు విచారించి సంగతులను తెలిసికొని, నాలుగవ సంవత్సరము మాసిక సహాయము ఆమెకు బహుమానముగా నొసంగిరి. మహారాజా బహద్దరు గారి యౌదార్యము, వారి కళాపోషణమును, చాటుచున్నది!

లక్ష్మీబాయిగారి చిత్రములు ఇంకను ఎన్నియో కలవు. ఆమెకు నాల్గవ వత్సరము చదువు పూర్తి చేయుటకు ధనసహాయము కావలయున్నది. ఆమె వద్ది చిత్తరువులు కొనిన వారు ఉదారులగువారు ప్రోత్సహించిన నియ్యవచ్చును. లేనిచో ధనసహాయము చేసి యొకస్త్రీయొక్క కళోపాసనను ప్రోత్సహించవచ్చును. చిత్రలేఖనమునకై నిజాము రాష్ట్రములోని యొక విద్యార్థిని, అందును వితంతువు మద్రాసువంటి దూరస్థలమునకుపోయి, అచ్చటి ప్రభుత్వ చిత్రకళాశాలలో మూడువత్సరములు పూర్తి చేసి నాల్గవవత్సరపు కోర్సుకై యత్నించుట చాల ఆశ్చర్యకరవిషయము మన రాష్ట్రములోని ఆంధ్రుల చేతను, అందును ముఖ్యముగా యాదిక సంఘములచేతను (ఈమె ఈసంఘమునకు సంబంధించినదే) ఇట్టి విద్యార్థిని ప్రోత్సహింపదగినది.

"భారతి, గృహలక్ష్మి" యను మాసపత్రికలలో ఈమె చిత్రించిన పటములు వచ్చియున్నవి. ఇటీవల కోకనాడలో జరిగిన చిత్రకళా ప్రదర్శనమునందు ఈమె శిల్పమునకు స్త్రీల చిత్రలేఖనములపోటీలో యువవదిరూపాయల బహుమానమువచ్చినది. కనుక లక్ష్మీబాయిగారు సర్వవిధముల కళయందు వృద్ధిమార్గోన్ముఖులు. వీరు ముందు ఈరాష్ట్రములోని మహిళాలోకమునకు సేవజేయు నుద్దేశముగలవారు. దేశీయపోషకులు, ముఖ్యముగా నాంధ్రులు ఈయంశము ననుగ్రహించి ఈమెకు తోడ్పడుట ఉచితము.

నిజాము ప్రభుత్వ విద్యాశాఖవారు ఇట్టి విద్యార్థినిని ఆదరించుట న్యాయము. ఎందరో విద్యార్థులు, విద్యార్థినులు పరదేశమునందు ఏంకొలది చదువుచు ఇక్కడి విద్యాశాఖనుండి విద్యార్థివేతనముల పొందుచున్నారు అట్టిస్థితిలో ఇట్టివిద్యార్థినికి ఒకవసీఫా దొరకుట గొప్పకాదు. తాలీమాతు నాజంసా॥ గారు తమవద్దనున్న ఈమెదరఖాస్తులపైన కరుణాదృష్టి ప్రసరించెదరా? ఉదారస్వభావులగు నవాబ్ మెహదియార్జంగు బహద్దరు గారు విద్యాశాఖనీవిషయమున మద్బోధించెదరా? చూతము గాక!

రోషానికై ౨౩ మైళ్లు పరుగెత్తిన స్త్రీ

శైలెట్ ఫీర్సి అనుకన్య విండ్సరునుండి లండనుకు (౨౩ మైళ్లదూరము) పరుగెత్తుపోటీలో ౭౨ మంది పురుషులలోగూడ పాల్గొనుటకు ఎవరును అంగీకరించరైరి. స్త్రీలు అంతే చేతగానివారలాఅని ఆమెకు రోషమువచ్చెను. అందుచేత ఆమె పురుషులు పరుగెత్తుట కారంభించుటకు ముందుగానే విండ్సరునుండి బయలుదేరి ౪ గం. ౨౫ ని లలో లండను చేరెను. అంత పరుగెత్తినను బడలిక రాలేదు. అందరికంటె మొదట గెలిచిన పురుషుడు ఏ. జె. నారిస్ అనునతడు ౨ గం. ౩౫ ని. లలో లండను చేరెను దీనివల్ల ఆమెకు ఖేదమును కలుగలేదు. ఏలనన గా తాను పురుషులతో పోటీచేసియుండలేదనియు, స్త్రీలు అంతతక్కువవారలు కారని చూపించుటకుమాత్రమే తాను పరుగెత్తియుంటిననియు ఆమె చెప్పెను.

స్త్రీల ఆరోగ్య సౌభాగ్యసంఘము

ఒలింపియాలో ఇటీవల స్త్రీలఆరోగ్యసౌభాగ్యసంఘముయొక్క వార్షికప్రదర్శనములో ౫ వేలమంది స్త్రీలు, అందరును ఒకటేతరమువారుకాక మూడు వేర్వేరు తరములను చెందినవారలు బాలికలు మొదలుకొని వృద్ధులవరకు అనేకవేలమంది ప్రేక్షకులయెదుట ఆరోగ్యము, సౌభాగ్యము [అనగా సౌందర్యము] గల స్త్రీలు ఎట్లుందురో తమశరీరములను నిదర్శనములుగ ప్రదర్శించిచూపిరి ౭౧ ఏండ్ల వయస్సుగల ప్రునెల్లాస్టాక్ అను ఈసంఘమునకు అధ్యక్షురాలు. ఈమెతల్లి బేగట్ స్టాక్ అనునామెయే ఈసంఘమును స్థాపించియుండెను ఆమె ౧౯౩౫ లో మరణించెను. ఈసంఘమును ౬ ఏండ్లక్రిందట స్థాపించినపుడు అందు ౧౬ మంది సభ్యురాండ్రుండిరి. ఇపుడు ౯౨౦౦౦ మంది సభ్యురాండ్రుగలరు.

బెంగాలురాష్ట్రములో ఈసంవత్సరము కాటకము బాధ ఏర్పడినది. అందుచే కట్టుకొనుటకు ఒంటినిండుగ సరిపోవుచీరెలు లేక బాధపడుచున్న స్త్రీలకై ౧౫౦౦౦ చీరెలనైనను జమ చేయుటకు శ్రీమతి అమృతికౌరుగారు బెంగాలురాష్ట్రమందును, ఇతరరాష్ట్రములందును పెద్దపట్టణములలో సంచారము చేయుచున్నారు.

అఖిలభారత మహిళాసభ అర్థవర్ష సమావేశము

ఇది వాల్తేరులో ఈజూలై ౨౩ తేదినాడు ప్రారంభమై ౨౫వ తేదీవరకు జరుగుననియు, జిల్లాల కార్యదర్శినులను, కార్యకారిణీ సంఘ సభ్యురాండ్రును ఈసభకు రావలెననియును, ప్రేక్షకురాండ్రుగా మాత్రము రాదలచినవారును రావచ్చుననియు స్థాయిసంఘ కార్యదర్శిని మ. కమలమ్మగారు ప్రకటించుచున్నారు.

ఎన్నికలలో స్త్రీల చురుకుదనము

ఇపుడు బ్రిటిషిండియాలో నూతన రాజ్యాంగములో ఓటు హక్కుగలవారు పేర్లను రిజిస్టరు చెయుచున్నారుగదా. ఇందులో ప్రతి ఏడుగురు పురుషులకు ఒక్క స్త్రీయైనను ఓటుహక్కుగలదిగా రిజిస్టరుఅగునని బ్రిటిషు పార్లమెంటువారు ఊహించియుండిరి. ఇపుడు ఇంతవరకు మదరాసురాష్ట్రములో రిజిస్టరుచేయబడిన స్త్రీలసంఖ్యనుబట్టిచూడ అంతకంటె ఎక్కువమంది స్త్రీలే ఓటర్లైరి పురుషులు ౪౩౧౯౭౭౧ మందియు, స్త్రీలు ౧౪౦౭౨౯౯ మందియు ఓటర్లైరి. ఈవిధముగ మదరాసు రాష్ట్రములో ప్రెలిమినరీ ఓటర్ల జాబితా తయారైనది.

హాలీవుడ్డు అందగత్తెలలో రెండవది

గ్రేటాగార్బో

ఆమెరికా సుప్రసిద్ధుడు కళానిపుణుడు జేమ్సుమాంట్‌గ్గామరీగారు హాలీవుడ్డులో నుండు సినిమానటులలో ఈక్రింది అయిదుగురును చాలమంచి అందగత్తెలని అభిప్రాయ మిచ్చినాడు:—

౧. మాడలీన్ కెరాల్ [బ్రిటన్] గ్రేటాగార్బొ [స్వీడన్ దేశము] ౩. మార్లీన్ డయిట్రీచు [జర్మనీ] ౪. జీన్ హార్లో [అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రములు] ౫. డోలోరెస్ డెల్ రియో [మెక్సికో]

ఇకదేనివిచేటి వీరలను అందగత్తెలని నిర్ధారణచేసిరో చెప్పుచు, మాకేమ్సుగారు వీరలలో పైకికనబడు అందమే తనకు ప్రధానము కాదనియు, తలపుర్రె ఎముకలనిర్మాణముకూడ తనకు ప్రధానమనియు చెప్పిరి. అందులో గార్బొతలపుర్రె చాల అందమైనదని చెప్పిరి.

విద్యనేర్పుటలో ఫిలిములు ఉపకరణములగుట

లండనులో "సామ్రాజ్యపుఫిలిం గ్రంథాలయము" (యంపైర్ ఫిలిం లైబ్రరీ) గలదు. అక్కడనుండి అనేకము లైనఫిలిములు బళ్లలో ఉపాధ్యాయులు చెప్పు పాఠములను విద్యార్థులకు బోధపరించుటకై పంపబడుచుండును.

అమెరికా ఫిలిం పరిశ్రమ యజమానులకు, నటీనటులకు జోస్యము పిచ్చి

ఇప్పుడు అమెరికాదేశములోని హాలీవుడ్డులో ఫిలిముల డైరెక్టరులకును, నటీనటులకును జోస్యముపిచ్చి ఎక్కువైనది. మంచిరోజు చూచుకొననిది నటీనటులు ఫిలిం యజమానులతో ఒడంబడిక నేర్పరచుకొనరు. డైరెక్టర్లు శుభముహూర్తములో తమపని ప్రారంభింతురు. తరువాత తయారైనఫిలిం విడుదలకుకూడ మంచిరోజు ఏర్పరచుకొందురు. స్టూడియోలకుగూడ జాతకములు కట్టబడుచున్నవి. నటీనటులు తమజాతకములకు సరిపోవు జాతకములుగల స్టూడియోలోనే చేరుచున్నారు.

ఇందుచే జోస్యము చెప్పువాగల పంటపండినది. వారలలో ఒకడు చీరోఅనులండనునగరవాస్తవ్యుడు [రాయల్ జాగ్రఫికల్ సొసైటీయొక్క ఫెలో] తనవద్దకుజోస్యమునకై వచ్చుగుంపును సమాళించుకొనలేక ఒక్కొక్కరికి ౧౦ పౌనులు (సుమారు రూ ౨౦౦లు) ఫీజువిధించుచున్నను గుంపు అతనిని వదలుటలేదు.

విమర్శలచేతను, వాదములచేతను మాస పత్రికలచేతను, ఉపన్యాసములచేతను భారత దేశపు ఫిలింపరిశ్రమను అభివృద్ధిదశకు తెచ్చు నుద్దేశ్యముతో అమృతసరులో ఫిలింప్రేక్షకసంఘము (Picturegoers' Association) ఏర్పడినది.

రుస్తుంజీ పి. మాస్టర్ అనుకేతడు భారతదేశమునుంచి అమెరికాకుపోయి అక్కడ హాలీవుడ్డులో ఫిలింపరిశ్రమకుసంబంధించిన సాంకేతికవిషయములయందు ప్రావీణ్యము సంపాదించి తిరిగి బొంబాయిచేరుకొనినాడు. అమెరికాలో అతడు అనేకములైన డిప్లొమాలను, పతకములను సంపాదించినాడు అతడులండనులో "రాయలుసొసైటీఆఫ్ ఆర్ట్సు" యొక్క ఫెలోమాత్రమే గాక "రాయలుఫొటోగ్రాఫికుసొసైటీ" యొక్క అసోసియేటు. వారమురోజుల క్రిందట బొంబాయికి తిరిగివచ్చినపుడు భారతదేశపుఫిలిములలో సాంకేతికలోపములు గలవనియు, వాటినిసరిచేయుటకై తాను యత్నించగలవనియు చెప్పిరి.

క్రొత్త నటీనటులను తీసికొనని లోపము

యన్. శ్రీనివాస్ యం.ఏ.గారి సంపాదకత్వమున నిర్వహించబడుచున్న "టాకౌటోన్" (Talk a Tone) అను పత్రికయొక్క సంవత్సర సంచికలో ఒకవ్యాసములో ఇపుడుభారతదేశపు ఫిలింపరిశ్రమలలోని ఒక లోపము క్రొత్తనటీనటులను గ్రహించకపోవుటేయని చెప్పబడినది. పాశ్చాత్యదేశములలో అందమున్నవారినిమాత్రమే గ్రహించి తక్కినవారి నందరిని వదలుటలేదు. నాట్యకళయందు అభిరుచియుండి, కొంత కంఠస్వరముబాగుపడి సభాకంపము లేనివారలను అనేకులను సిద్ధముగానుంచుకొందురట, వారికి ఒక ఏటాది, రెండేండ్లు తక్షకారము వారికి శిక్షణనిప్పించి సమర్థులను చేసికొందురట. ఈ ప్రకారముగనే భారతీయఫిలిం యజమానులను చేయదగునని సూచించబడినది.

విశేషములు

కల్లుత్రాగియున్న మోటారుడ్రైవరుకు లైసెన్సుపోవుట

వర్కింగ్ అనుపట్టణమునందు ఒకమోటారుడ్రైవరు తప్పత్రాగి ఒపిలు తెలియక యుండగా, అతనిని అధికారులు పట్టుకొని, కొన్నిమాటలు చెప్పిపలుకకమనిరి వాడు మొదటిమాట సరిగా చెప్పను లేదుకొని తరువాత మాటలనుసరిగాపలికెను. అతనికి ౧౫ పౌనుల జుర్మానావిధించి ఒక సంవత్సరమువరకు అతనిమోటారు లైసెన్సును రద్దుచేసిరి.

సముద్రములో చేపలగుంపును రేడియోతో కనిపెట్టుట

సముద్రముయొక్క లోతునేగాక సముద్రములో ఎంతలోతున చేపలగు పులెగుచున్నవి, అగుంపును, అలోతునుగుర్తించుటకు అనువైన ఒకరేడియోయంత్రము కనుగొనబడినది. ఈరేడియోయంత్రమునుండి వెలుతురు కిరణము నీటి అడుగునకు ప్రసరించును. అక్కడినుండి అదిమరల ఓడపైకిప్రతిఫలించును ఈ ప్రతిబింబముచే నీటిఅడుగున చేపలగుంపు౦డు సమాచారమున్ను, అదిఎంతలోతునవుండునదియు కనుగొనబడుచున్నది.

పాముకాటుకొరికిన ౧౭ నెలలశిశువు

అటలాంటాలో జాన్ బోన్ అను ౧౭ నెలలశిశువు దొడ్డిలో ఆడుకొనుచు ఒక పామును కొరికెను. అతనిని ఆసుపత్రికి తీసికొనిపోగా అతనికి విషమెక్కనట్లు తేలెను పాముమాత్రము. చచ్చియుండెను.

పుస్తకముల మరకలు పోగొట్టువిధము

పుస్తకములకు మరకలేమైనను అయియున్నచో వాటిని పోగొట్టుటకు వాటిపై గ్రీజుపీముసున్నముపోడి చదునుగాచల్లిఅనేకగంటలకాలముఉంచి బ్లాటింగుతోనొత్తి, ఇస్త్రీచేసి బ్రష్షుతోతుడిచివేసినచో పోగును. సిరామరకలను పోగొట్టుటకు ఒకగాజుకడ్డీని ఆక్సాలిక్ ఆసిడ్‌లో ముంచిపూయవలెను.

---

౫౬ ఏండ్లుభోజనము లేకున్నను పటుత్వము హెచ్చుట

ఒంటూరా వాస్తవ్యురాలగు గిరిబాలాదేవి ౧౨ వఏట పెండ్లిఅయ్యెను తర్వాత కొన్నినెలలలో వైధవ్యమనుభవించెను. అదిమొదలుకొని ఆమెను ఎప్పుడు చింతవిచారము బాధించుచుండెను. వైద్యులేమియు చేయలేకపోయిరి. అప్పుడామె ఇంటివారలు సంచారముచేయుచు వచ్చిన ఒకయోగిని పిలిపించిరి ఆబాలిక యోగవిద్యనునేర్చుకొనెను. భోజనములేకుండ జీవించుటకు శక్తినియ్యగలవిద్యను ఉపదేశముపొందెను. అదిమొదలుకొని ఆహారముమానివేసి కావలసినన్ని మంచినీటితో కొద్దిగా ఉప్పుమాత్రము కలుపుకొని త్రాగుచు విస్తారముగా పరిశుభ్రమైనగాలి, మంచిఎండ పడుచోట్లనిలుచుచు కాలముగడుపుచుండెను. ఇట్లు యోగవిద్యనభ్యసించి నదిమొదలు ఇంతవరకు ఆమెకు రోగముతాలేదట ఆమెకు ఆకలిగాని అలసటగానిలేదు. ఎంతకష్టమైన పనియైనను చేయగలదు. ప్రతిరోజు ఒకగంటకాలము ధ్యానముచేయును. ఇపుడామెకు ౬౮ ఏండ్లు వచ్చినను పటుత్వము, ముఖవర్చస్సుగల్గియు పతివలెనున్నదని సండేయక్స్ప్రెస్ పత్రికయొక్క విశేషపత్రికలో వ్రాసినాడు.

కూరగాయల చెట్లనుండి ఇప్పటికంటె ౨౦ రెట్లఫలితము వచ్చుమార్గము

కాలిఫోర్నియా విద్యాపీఠములో వృక్షశాస్త్రపరిశోధకుడగు డాక్టర్ డబ్ల్యు యఫ్. జెరికేనిగారు కూరగాయచెట్లనుండి ఇప్పటికంటె ౨౦ రెట్లఫలితము వచ్చుపద్ధతి కనిపెట్టినారు. ఈవిధానములో చెట్లను భూమిలో మొలవేయవక్కరలేదు ఏదోఒకరసాయనము వారికి తెలిసినదిగలదు, అదికలిపిననీటిలో వాటిని మొలవేతురు. ఆరసాయనపదార్థమే చెట్లవ్రేళ్ల ద్వారాఆహారమునొసంగును. జెరికేనిగారు ఈవిధానమును కాలిఫోర్నియాలో కొందరు తోటమాలులకు పరీక్షార్థమై తెలిపించిరి. ఇతరదేశములకు ఈవిధానము ఎంతమాత్రము పనివచ్చునో చూచుటకై బ్రిటనుదేశములోని కొందరు తోటమాలులకుగూడ తెలిపినారు అన్నిదేశములకును ఇదిపనికివచ్చుచో ఇక కూరగాయల వ్యాపారులు అక్కరలేక ఎంతచిన్నదొడ్డిలోనైనను కావలసినన్ని కూరగాయలను పండించుకొనవచ్చును.

నవనాగరిక పాశ్చాత్య సాంఘిక ప్రపంచము

సెలవు తీసికొనినందుకు శిక్ష

బ్రిస్టల్ నగరములో ఒకపాదరక్షల [చెప్పుల] దుకాణపుమేనేజరుపై అతడు వారాంత దినమున మధ్యాహ్నము ౧౪ గంటకే దుకాణము మూయవలసియుండగా ౫౦ ౧౫ ని లవేళ్ల దుకాణపుకిటికీని బాగుచేయుచు, దుకాణము తెరచియుంచెననియు, సెలవు తీసుకొన లేదనియు మేజిస్ట్రేటువద్ద ఫిర్యాదు చేయబడెను. నిందితుడు [ముల్జిం] సమాధానము చెప్పుచు, తనకు సెలవు అక్కరలేకుండెననియు, తాను అప్పుడే క్రొత్తగా ఉద్యోగమునందు చేరియుండెననియు చెప్పెను. మేజస్ట్రేటు అతని సమాధానమును లెక్కపెట్టక త్రోసివేసి "దుకాణముల శాసనము"ను ఉల్లంఘించినందులకు ఐదు షిలింగుల జుర్మానా విధించెను.

నవ్వుట శాంతిభంగాపరాధ మగునా?

అలోవాసమీపమున డావెర్ నగర పట్టణ శాస్త్రవ్యశాలకు జెన్సీరాంసేమాగ్డొనాల్డు సతి ఒక పురుషుని అతనిభార్యనుచూచి నవ్వుటయేగాక, మేకవలెఅరిచి వారలను బెదరుకొనునట్లు చేసెనని ఒక నేరము న్యాయస్థానమున విచారణకువచ్చెను. నవ్విన స్త్రీయొక్క వకీలు మేకవలెఅరచినట్లు రుజువుచేయుటఅసాధ్యముకానున్నను కష్టమనియు, ఎవనినిలేక ఎవతెనుజూచి నిందితురాలునవ్వెనో వారలలో నెవరుబిప్పుకొన్నను, నవ్వుట అపరాధము కాదనియు వాదించెను. న్యాయాధికారి తీర్పుచెప్పుచు ఏపనిగాని చేసిన తీరునుబట్టి అది శాంతి భంగ కరమగునదికానిది నిర్ణయించబడదగుననిరి. శాన్సీసతి నేరము చేయునట్లు తీర్పుచెప్పి, అభియోగమును త్రోసివేసిరి.

భార్యపేరకట్టిన భీమామొత్తమునాశించి భార్యనుచంపుట

లాస్ ఏంజెల్సునగరములోఆనేకులనుఆకర్షించిన ఒక హత్యాభియోగములో ప్రాసిక్యూటరు చెప్పినదేమనగా రాబర్టుజేమ్సు అను నతడు తనభార్యపేరకట్టిన ౪౦౦౦పౌండ్ల భీమా మొత్తమునుఆశించి. భార్యను చంపివేయదలచి, ఆమె కాళ్లను పాములతో నిండిన ఒకపెట్టెలోనికి దూర్చెనట. ఆపెట్టెను చార్లస్ హోప్ అనునతడు ఆపెట్టెతెచ్చియిచ్చెను. మొదటజేమ్సు ఆమెను [illegible] పెట్టి [illegible] పెదవులకు తెరచుటకువీలు కాకుండ [illegible] స్త్రీతో అతికించి కాళ్లుచేతులుకట్టి [illegible] ఆపై ఆకాళ్లను పాముల [illegible] దూర్చెను. దూర్చినప్పుడు ఒకపాము [illegible] రుకొని దూరముగ పోయెను కొన్ని గంటల [illegible] తర్వాత జేమ్సు తనభార్యపరలోకగతురాలైనను రాలేదనియు, అందుచే నీళ్లలో [illegible] యు చెప్పెనట.

జబుబిందిపోదని కాస్త్రీ భార్యను [illegible]

షికాగో పట్టణమున [illegible] తనభార్య తనజాబును చింపెనని కోర్టు [illegible] ఆభార్యను వదలిపెట్టుటకు న్యాయస్థానమువారి అనుమతికోరెను. అతని భార్య భర్త చెప్పినది సర్వాబద్ధమనుచు. తనభర్త ప్రతిసెలయు క్రమముదప్పక తనను రెండుసార్లు కొట్టుచుండుటచే తమ సంబంధమిాగంతకివచ్చెనని చెప్పెను.

ఉపాధ్యాయుల యిండ్లలో దుర్నీతిచే వారల ఉద్యోగము ఊడదు

కేంబ్రిడ్జి విశ్వవిద్యాపీఠపు తీర్మానము

కేంబ్రిడ్జి విశ్వవిద్యాపీఠము యొక్క అధికారమునకులోబడి పనిచేయు ఉపాధ్యాయుల యొక్కయు, ఇతరోద్యోగుల యొక్క ఇండ్లలో నీతివర్తనము సరిగా నుండలేదను కారణముచే వారలను తొలగించవలసిన అవసరము లేదని విశ్వవిద్యాపీఠమువారు తీర్మానించినారట. వారి ఇండ్లలో నీతికిని, వారలు బళ్లలో చేయుపనికిని సంబంధమేలేదని విద్యాపీఠమువారు నిశ్చయించినారు

వినోద మంజరి

౧౧

ఒక లావాటిఆడమనిషి జట్కా-దిగి కిరాయి డబ్బులు సరిగా పావులా బండివాని చేతులో పెట్టెను. వానికేమీ ఇనాము ఇవ్వలేదు. ఏమో రహస్యము చెప్పువానివలె వాడు ఆమెవైపువంగి అతివినయంగా,

"అమ్మా! మీరు దయచేసి ఇంకోమార్గాన పొండి. గుఱ్ఱము పక్కగాపోకండి" అని పలికెను.

ఆమెకు చాలా విచిత్రంగా కనపడెను "ఎందుకు?" అని ఆమె అడిగెను.

"ఎందుకంటే ఒక్క-పావులాకు తాను ఎవ్వరిని మోసుకొనివచ్చినదో గుఱ్ఱముచూస్తే మూర్ఛపోతుందండి" అని జవాబు చెప్పెను

౧౨

ఒక పట్నంలో మ్యునిసిపాలటీసభ్యులు ఒక కంట్రాక్టువిషయంలో చేసిన అవినీతికరమైన పద్ధతికి అసహ్యించుకొని, ఒక పత్రికాసంపాదకుడు వ్యాసము వ్రాసెను దానికి శీర్షికగా "మ్యునిసిపాలిటీ సభ్యులలో సగముమంది వక్రబుద్ధులు" అని పెద్దక్షరములలో వ్రాసెను.

దానిపై వ్యాజ్యము తెస్తామన్ని వానిని వారు బెదరించిరి. తనమాటలలో నిభావమును ఉపసంహరించుకొనుటకు సంపాదకుడుసమ్మతించెను. తరువాతిపత్రికలలో క్రొత్తశీర్షిక కనబడెను. అది యిట్లుండెను.

"మ్యునిసిపాలిటీ సభ్యులలో సగముమంది వక్రబుద్ధులు కారు"

౧౩

"అమ్మాయీ! నీ మొగుడిదగ్గరనుంచి ఉత్తరంవచ్చింది, నిన్ను నీఅత్తవారింటికి పంపడాని నిశ్చయించుకొన్నాను."

"అబ్బా! అమ్మను విడచిపెట్టి ఉండలేనండీ నాన్నగారూ!

ఓస్, నీకావిషయంలో చింత ఏమాత్రం వద్దు. ఆమెను నీతోకూడ తీసుకొనిపోయి ఉండవచ్చును.

౧౪

"స్వామీ! బావిలోపడ్డ నన్ను మునిగిపోకుండా బ్రతికించావు. నేను సంతోషముతో నీకు ఒక బేడా యివ్వదలచుకున్నాను. నాదగ్గర పావులాకాసు ఉన్నదే!"

"అందుకూ ఏమీపరవాలేదండి, మరొకసారి బావిలోపడండి."

౧౫

అతడు చక్కగా హోటలులో భోజనంచేసినాడు. డబ్బునియ్యవలసిన సమయంవచ్చినది. తిన్నగా అయ్యరుదగ్గరకు వెళ్లినాడు.

"అయ్యరుగారూ! నావద్ద డబ్బులు లేవండి. డబ్బులివ్వకపోతే యేంచేస్తారు" అన్నాడు.

"ఏమీ పరవాలేదండి మీపేరు అగోడమీద వ్రాసి వెళ్లండి. మళ్లీవచ్చినప్పుడు యిస్తురుగాని" అన్నాడు అయ్యరు,

"ఏమేమీ! నాపేరా? గోడమీద వ్రాయడమా? అక్కర్లే, అట్టిపిచ్చిపని నేనెన్నటికిని చేయనండి. అట్లా వ్రాసిపెట్టితే నా స్నేహితులందరూ చూచిపోరా?" అన్నాడతడు

"ఎన్నటికిని ఎవరున్నూ చూడలేరండి. చూడలేరండి. అక్షరాలను ఎవరూ చూడకుండా మీకోటు, టోపి దాన్ని కప్పివేస్తూవుంటవి." అన్నాడు అయ్యరు నిమ్మళంగా.

౧౬

ఒకడు–ఒరే! నేనుకట్టె అబద్ధాలకోరునుసుమా!
స్నేహితుడు: నేనెంతమాత్రమూ నమ్మను సుమా!

౧౭

చేపలను పట్టేవాడొకడు తన అనుభవాలను చెపుతూ, చెపుతూ "ఒరే! నేనట్టి చేపను ఎన్నడూ చూడనేదురా?" అన్నా

"నేను నీమాటలు నమ్మలేనురా" అన్నాడు స్నేహితుడు

౧౮

హైద్రాబాదు రైల్వేస్టేషనులో ఒకపెద్దమనిషి అటూఇటూచూస్తూ నిలుచుండియుండెను చివరకు ఒకరైల్వే గుమాస్తానునిలపెట్టి, "అయ్యా! హైద్రాబాదునుంచి వరంగల్లుకు ఎన్ని మైళ్లదూరం ఉన్నదండీ" అని అడిగెను.

గుమాస్తా జవాబుచెప్పి తనపనిమీద వెళ్లిపోయెను. కొంతసేపటికి మళ్లీవాడు కనబడగానే "అయ్యా! వరంగల్లునుంచి హైద్రాబాదుకు ఎన్ని మైళ్లదూరం ఉన్నదండీ" అని ఆపెద్దమనిషిఅడిగెను "ఏమయ్యో! చాలావిచిత్రంగాఉన్నదే నీప్రశ్న. ఇప్పుడేకదా హైద్రాబాదునుంచి వరంగల్లుకు ఎన్ని మైళ్లు ఉన్నదో చెప్పిఉంటిని వరంగల్లునుండి హైద్రాబాదుకు అంతేవుండక ఎంతఉంటుంది? నన్నుపిచ్చివాణ్ని చేయదలచుకొన్నవా" అనిగుమాస్తా అనెను

"అదేమిటండి అట్లాఅంటారు? భేదంఉండకూడదా? తప్పకఉంటుంది ఇదుగోచూడండి. సంవత్సరాదినుంచి శ్రీరామనవమికి ఎంతదూరం ఉన్నదో, శ్రీరామనవమినుంచి సంవత్సరాదికి అంతేదూరము ఉన్నదా?" అని పెద్దమనిషి పలికెను.

౧౯

"ఏమోయి! నీవుపెండ్లిచేసికొంటావని విం టూవున్నాను. నీకు సౌఖ్యము కలుగుగాక!"

"నేను సౌఖ్యంగా ఉండకుండుటకు కారణాలు ఏమీకనబడటంలేదు. నేనుయుద్ధరంగంనుంచి చెక్కు-చెదరకుండా వచ్చినవాడను."

౨౦

భర్త: మాఅమ్మచేసి పెడుతూఉండే కమ్మని బూరెలు తినవలెనని నాకుబుద్ధిపుట్టుతూ ఉన్నది."

భార్య: మానాయన కొనిపెడుతూఉండే మంచిమంచి చీరెలు కట్టుకోవాలని నాకు బుద్ధిపుట్టుతూ ఉన్నది."

ఆంధ్రుల విజ్ఞానమునే
విశ్వా... శ్రీయుని
ఏమనవలెను?
అతనిని భారతీయుడని
చెప్పదగునా?”

గోలకొండపత్రిక

GOLKONDA PATRIKA
HYDERABAD-DECCAN
The First Telugu Bi-Weekly in Andhra Desa and the only Telugu Newspaper for H.E.H. The Nizam's Dominions.

వర్తకులకు
నిజాంరాష్ట్రపు ఎనిమిది జిల్లాలలోని ఆంధ్రులలో మీవర్తకవృద్ధికి సాధనము? గోలకొండ పత్రికలో ప్రకటనము

Vol. 11. | Monday 20—7—1936 | No. 21

'ఎవరెస్టు' శిఖరముపై కెగురుట

(ఒక చరిత్రాభిమాని)

ప్రపంచమునందలి పర్వతములన్నిటిలోను మన భారతదేశమునకు ఉత్తరపు సరిహద్దున తూర్పునుండి పడమరవరకు వ్యాపించియున్న హిమాలయపర్వతమే ఎత్తైనది. మనదేశమునందలి పురాతన వాఙ్మయమునందున నీపర్వతము ఎన్నో యోజనముల వర్ణింపబడియున్నది. కవికులగురువగు కాళిదాసు దీనిని "నగాధిరాజ" మనియు "తూర్పునుండి పడమరవరకు వ్యాపించి, భూగోళమునకంతటికిని కొలతగజమవలెనున్న" దనియు వర్ణించి దీనికీర్తి నజరామరముగ నొనర్చియున్నాడు "అనేకరత్నములకు నిధిజన్మస్థానము కనుక దీనియందు చలియను నొకదోషమున్నను దానివలన దీనికీర్తికి లోపకలుగజాలదు" అని మనోహరమగు శ్లోకమువమానముతో సమర్థించియున్నాడు. పురాణకర్తలు దీనిని మానవులకగమ్యముగా వర్ణించుటయు జరిగినది. అలంకారిక విషయములెన్ని యున్నను, ఇది అత్యున్నతమగు పర్వతరాజముగనే నిలిచినది.

దీనిపై ప్రవహించెడు నదులలో మిక్కిలి ప్రసిద్ధమైన గంగా సింధు బ్రహ్మపుత్రాదినదులకు పుట్టిల్లు. నిరంతరము మంచుకు నివాసస్థలము. దీని శిఖరము లనేకములున్నవి. దీని శిఖరము లన్నిటిలో నెత్తైనదానికి ఇప్పుడు భూగోళశాస్త్రములో "ఎవరెస్టుశిఖరము" అని పేరు. ఈనామమునకు హేతువు స్పష్టముగా తెలియకున్నది. దీనియెత్తు ప్రకృతిశాస్త్రజ్ఞులు కనిపెట్టిన లెక్కల ప్రకారము ౨౯ వేల అడుగులకుమించియున్నది అనగా సుమారు ఆరుమైళ్లు. ఈయెత్తునుకనిపెట్టినవిజ్ఞాని "ఎవరెస్టు" అను పాశ్చాత్యుడనియు, అతనిపేరనే ఇది పేర్కొనబడుచున్నదనియు తెలియుచున్నది. ఇంత ఎత్తైన ప్రదేశము భూమిపైన మరెచ్చటను లేదు. అది మానవులకగమ్యముగానున్నది. అచ్చటికిచేరుట అపాయకరము. అచ్చటనుండుట మానవునకేగాదు ఏప్రాణికైనను అసంభవము. కనుకనే అచ్చటికిచేరి, అప్రాప్యమైనదానిని ప్రవేశించిన గౌరవము పొందవలెనను సంకల్పము ఉత్సాహశాలులను, ఉద్యోగప్రియులను పరిశోధకుల హృదయములను ఉర్రూతలూపుచున్నది. ఈవిషయమున ప్రయత్నములారంభమై, నూటపదిసంవత్సరములకాలము దాటినది. ఇరువదిసంవత్సరములు దాటవచ్చినది. కాని యత్నములు జయప్రదములు కాలేదు. ఎప్పుడు విజయవంతములగునో నిర్ణయించుటకు వీలులేదు. కాని, యత్నములు మానలేదు. ఇటీవల నీప్రయత్నమొకటి [Euttledge] రూట్లెడ్జిగారి నాయకత్వమున జరుగుచున్నది కనుక ఈయత్నముల చరిత్ర తెలిసికొందము.

హిమాలయపర్వతముపై కెగురుటకు మొట్టమొదటిప్రయత్నము ౧౮౦౨ లో జరిగెను. అప్పటివరకు ఆపర్వతశిఖరముల యౌన్నత్యము కొలతకువచ్చియుండలేదు. తగిన సహాయములుగాని, ఏర్పాటులుగాని లేక చేయబడిన యీమొదటియత్నమును గురించిన వివరములు ఎక్కువగా తెలియవు. ప్రారంభకులయొక్క అజ్ఞానము అపజయమునే పొందిరనని చెప్పవలసినది లేదు. ౧౮౧౮లో కొత్తదండయాత్ర యొకటి కప్తాను జిరార్డు అనువాని నాయకత్వమున సాగినది అప్పుడు ఆజట్టువారు సుమారు ౧౯ వేల అడుగులయెత్తువరకు ఎగురగలిగిరి. అవి త్రైనశిఖరము లియోపార్గైల్ (Lerporgoyl) పర్వతము.

తరువాత ౧౮౮౩ వరకు ఇట్టిప్రయత్నము చేసినవారులేరు. ఆసంవత్సరము విలియంగ్రాహాము అనువతడు ఈసాహసకార్యము నారంభించి ౨౩ వేల అడుగులఎత్తు వరకువెళ్లెను. అది చాలగొప్పపనియే. ఓమ్మాట ౧౮౯౨లో గ్రాహముయొక్క ఉదాహరణమువలన ప్రేరేపితులై కాన్వే మరియు ఎక్కెన్‌స్టైన్ అను ఆంగ్లేయులు యత్నించిరికాని ౨౩ వేల అడుగులకన్న మించిపోజాలరైరి తదుపరి ౧౮౯౫లో ఇంగ్లీషుపర్వతారోహకుడు మమ్మరీ అనువాడు యత్నించెను. కాని ఆతడు ఆకృషియందు చనిపోయెను. ఇతనిమరణమును తరువాతవారి నిరుత్సాహపరుపలేదు. తరువాతి ఇరువదివత్సరములవరకు పలువురు యత్నపరంపరలు సల్పిరి విజయము లభించలేదు కానివారియనుభవములు శాస్త్రజ్ఞానమును చాలవిశాల పరచినవి.

౧౯౦౬లో బుల్లకువర్కుమను అను స్త్రీ ఈ ఘనకార్యమునుపక్రమించి తనభర్తతోగూడ చోగోరి (Chogori) పర్వతమును చేరెను. అచ్చటఅనగా ౨౩ వేల అడుగులఎత్తైన ప్రదేశము ఆమె ఆరోగ్యము చెడిపోయినందున వారు క్రిందికిపోవ నిర్ణయించిరి. కాని ధైర్యశాలినియగు నాయువతి ౨౩ వేల అడుగులయెత్తువరకువెళ్లి తనకార్యోత్సాహమును ప్రకటించెను.

౧౯౦౫లో కాంచనగంగయను శిఖరమును చేరుటకై రెండుప్రయత్నములు జరిగినవికాని అవినిష్ఫలములైనవి. ౧౯౦౯లో ఇటలీరాజుని కుసోదరుడగు అబ్రుజ్జియోప్రభువు కారాకోరము పర్వతశిఖరమగు బ్రైడ్సుపీకు (Brides Peak) అనుదానివద్దకు ౨౪ వేల ఏడువందల అడుగులఎత్తువెళ్లెను. అనగా అంతవరకుపోయినవారందరిని తలదన్నినవాడయ్యెను.

తరువాత యూరోపుసంగ్రామము పూర్తియైనపిదప హిమాలయపర్వతముపై కెగురుసాహసకార్యమును రాయల్ జాగ్రాఫికల్ సొసైటి [అండను] అనువారు చేబూని గొప్పజట్టునేర్పరచిరి. ప్రభుత్వమువారును ఈఘనకార్యమునకు సాయపడిరి.

౧౯ మే ౧౯౨౧ వ నాడు అనుభవజ్ఞులనదగు నొకజట్టు దార్జిలింగువైపు నేపాళము, భూటాను ప్రాంతమునుండి వెళ్లిరి. ఈతొమ్మండుగురు క్రమముగా ప్రయాణముచేసి ౧౭ వేలఅడుగులఎత్తువరకువెళ్లిరి. అచ్చటినుండి మంచుముసుకుతో కప్పబడియున్న ఎవరెస్టుశిఖరమును తమకనులచూచి దిగ్భ్రమజెందిరి. వారిలోని డాక్టరు కెల్లాసు అను మహాశయుడు అలసటచే మరణించెను. ఆమంచుగడ్డలలోనే అతనిసమాధిచేసిరి. మరియొకడు తరువాత కొంతకాలమునకు జబ్బుపడినందువలన వారు వెనుకకుమరలిరి, కాని మంచుప్రవాహములలో వారికిదారి కానరాదయ్యెను. ఎంతోప్రయాసముమీద వారికి తుదకు ఎవరెస్టుశిఖరమునకు దారికనుగొనిరి కొని తుపానులను, మంచుప్రవాహములను వారిప్రయత్నమునుండి మరలించి ఇంటిమార్గము పట్టించెను.

ఆపైన బ్రూసు [Bruce] అనువాని నాయకత్వమున నొకదండయాత్ర ౧౯౨౨లో ప్రారంభమై వెడలినది. మార్గమధ్యమున వారివెంటవెళ్లిన కంచరగాడిదలు మాయమైనవి. అయినను ఆజట్టువారు ధైర్యముతో పైకిపోయి, పోయి ౨౭ వేల ౩౦౦ అడుగులవరకు వెళ్లిరి. ఇక ఎవరెస్టుశిఖరమునకు దూరము ౨ వేల ౧౮౦ అడుగులుమాత్రమే! అంతే! కాని సాగిపోయిపోయి, శిఖరమును సమీపించుచుండగా వారివెంటనున్న కూలీలు ఏడ్గురు మంచుగోతులలో కూలిరి. వారికి శరీరములు దొరకలేదు. దండయాత్ర ఆగిపోయినది.

మే నెలలో ఈజట్టువారు ౨౮ వేల అడుగుల ఎత్తువరకు పోయిరి. సంపూర్ణశిఖరమునకు ఇక ౧ వేయి ౧౮౦ అడుగులు మాత్రమే ఉన్నవి. అప్పుడు దారిలో మరియిద్దరుమనుష్యులు నశించిరి.

౧౯౩౨వ సం|| మే నెలలో జర్మను, అమెరికనుల జట్టొకటి విల్లీమెర్కెలు అనువాని నాయకత్వమున నంగపర్వతము ౨౩ వేల ౨౦౦ అడుగులవరకు వెళ్లెను. ౩౭ సంవత్సరముల పూర్వము మమ్మరీ ఇచ్చటనే ప్రాణముల బాసియుండెను. దారిలో ఎన్నియోచిక్కులు కలిగినవి. కూలివారు రాముని నిరాకరించిరి. ఈ ప్రయత్నముకూడ నిలిచిపోయెను, కాని మెర్కెలు ౧౯౩౪ లో మరల నీకార్యమునకై ముందంజవేసెను. వాతావరణస్థితి బాగుగలేదని ప్రయాణికులకు నిస్తంత్రి [Wireless] ద్వారా ప్రభుత్వమువారు అతనికి తెల్పిరి. కాని అతని నిస్తంత్రియంత్రము దారిలో చెడిపోయినందున ఆవార్త అతనికి తెలియలేదు. ఫలితమేమి! అతడును, అతనిఅనుచరులలో ముగ్గురు కొన్పించకుండపోయిరి.

మెర్కెలు చనిపోవుటకొక సంవత్సరము ముందు రెండువిమానములు ఎవరెస్టుశిఖరముపైకి పూర్నియానుండి ఎగిరినవి. మొదటిది కూడ దాని నందుకొనినది అవి ఎవరెస్టుతలపైన ౧౦౦ అడుగులవరకు వెళ్లినవి. కాని గంటకు ౧౨౦ మైళ్ల వేగముగల గాలితెర దానిని క్రిందికి నెట్టివేసినది. ఈప్రయత్నముకూడ విఫలమైనది. మన "నగాధిరాజ"ము వందలకొలది ఘనోద్యమములను ఇట్లు ఇంతదీర్ఘకాలము ఓడింపబడినది!!

Printed and Published by B. Ramakrishna Reddy at the Golkonda Power Press, Hyderabad. Editor K. Balakrishna Reddy.